

**VKP(b):n SEITSEMÄS
EDUSTAJAKOKOUS³¹**

MAALISKUUN 6—8 pnä 1918

*Julkaistu ensi kerran täydellisenä
v. 1923
kirjassa „Venäjän kommunistisen
puolueen seitsemäs edustajakokous.
Pikakirjoituspöytäkirja.
Maaliskuun 6—8 pnä 1918”*

*Julkaistaan v. 1928 ilmestyneen kirjan
„Neuvostoliiton kommunistisen
puolueen (b):n edustajakokousten
ja konferenssien pöytäkirjoja. Seitsemäs
edustajakokous. Maaliskuu 1918”
tekstistä, joka on tarkastettu
pikakirjoituspöytäkirjan ja v. 1923
ilmestyneen kirjan tekstin mukaan*

I

SELOSTUS SODASTA JA RAUHASTA
MAALISKUUN 7 pnä

Poliittisessa toimintakertomuksessa voitaisiin vain luetella Keskuskomitean toteuttamat toimenpiteet, mutta nykyhetki ei kaipaa sellaista toimintakertomusta, vaan on annettava kuvaus vallankumouksestamme kokonaisuudessaan; vain siten voidaan antaa kaikille meidän päätöksillemme yksinomaan marxilainen perustelu. Meidän on tarkasteltava koko vallankumouksen aikaisempaa kehityskulkua ja saatava selville, miksi sen edelleenkehittymisessä on tapahtunut muutos. Meidän vallankumouksessamme on ollut sellaisia käännteitä, joilla on oleva tavattoman suuri merkitys maailmanvallankumoukselle, — nimittäin Lokakuun vallankumous.

Helmikuun vallankumouksen ensimmäiset menestykset johtuivat siitä, että proletariaattia seurasi maaseutulaisjoukkojen ohella myös porvaristo. Sen vuoksi tsarismi nujerrettiin helposti, mitä ei onnistuttu tekemään vuonna 1905. Työläisten edustajain Neuvostojen oma-aloitteinen alkuvoimainen muodostaminen helmikuun vallankumouksessa on vuoden 1905 kokemuksen toistamista — ja meidän oli julistettava Neuvostovallan periaate. Joukot oppivat omasta taistelukokemuksestaan ymmärtämään vallankumouksen tehtäviä. Huhtikuun 20—21 päivän tapahtumissa yhtyivät tavallaan toisiinsa mielenosoitus ja jokin sellainen, joka muistutti aseellista kapinaa. Porvarillisen hallituksen kukistumiseksi ei muuta tarvittu. Alkoi pitkän aikaa jatkunut sovittelupolitiikka, joka juontui valtaan nousseen pikkuporvarillisen hallituksen perusolemuksesta. Heinäkuun tapahtumat eivät pystyneet vielä toteuttamaan proletariaatin diktatuuria — joukot eivät olleet vielä valmiit siihen. Siksi yksikään vastuunalainen järjestö ei kehottanutkaan

niitä siihen. Mutta vihollisten leiriin tehdyn tiedustelun mielessä heinäkuun tapahtumilla oli tavaton merkitys. Kornilovin kapinaliike ja sitä seuranneet tapahtumat, juuri nämä käytännölliset opetukset tekivät mahdolliseksi lokakuun voiton. Niiden virhe, jotka halusivat jakaa lokakuussakin vallan³², oli siinä, että he eivät yhdistäneet lokakuun voittoa heinäkuun päiviin, hyökkäykseen, Kornilovin kapinaliikkeeseen j.n.e., j.n.e., mikä pani monimiljoonaiset joukot käsittämään, että Neuvostovalta on tullut kiertämättömäksi. Edelleen alkaa meidän voittokulkumme kautta Venäjän, ja sitä seuraa myös kaikkien pyrkimys rauhaan. Me tiedämme, ettemme me saa rauhaa kieltäytymällä yksipuolisesti sodasta; sen osoitimme jo Huhtikuun konferenssissa*. Huhti- ja lokakuun välisenä kautena sotilaat pääsivät erittäin hyvin selville siitä, että sovittelupolitiikka vain pitkittää sotaa, johtaa imperialistien raivokkaisuun, mielettömiin yrityksiin hyökätä ja sotkeutua entistä pahemmin sotaan, joka kestää vielä vuosikausia. Juuri tällä pohjalla olikin hinnalla millä hyvänsä siirryttävä mahdollisimman pian aktiiviseen rauhanpolitiikkaan, oli otettava valta Neuvostoille ja hävitettävä lopullisesti tilanherrain maanomistus. Te tiedätte, ettei ainoastaan Kerenski, vaan myös Avksentjev tuki tätä maanomistusta, menipä vielä niinkin pitkälle, että vangitsi maakomiteain jäseniä. Juuri tämä politiikka, ja tämä tunnus „valta Neuvostoille”, jota me juurrutimme mitä laajimpien kansanjoukkojen tietoisuuteen, tekivät niin helpoksi lokakuun voittomme Pietarissa ja muuttivat Venäjän vallankumouksen viimeiset kuukaudet yhtämittäiseksi voittokulukseksi.

Kansalaissodasta on tullut tosiasia. Siitä, mitä ennustimme vallankumouksen alussa ja vieläpä sodankin alussa ja mihin sosialistipiirien huomattava osa suhtautui silloin epäillen tai jopa ivallisestikin, nimittäin, että imperialistinen sota muuttuu kansalaissodaksi, siitä tuli lokakuun 25 p:nä 1917 tosi eräässä kaikkein suurimmassa ja takapajuisimmassa sotaan osallistuneessa maassa. Tässä kansalaissodassa väestön valtaenemmistö osoittautui olevan meidän puolellamme, ja siksi voittomme oli harvinaisen helppo.

Rintamalta poistuvat sotajoukot toivat sieltä kaikkialle, minne ilmaantuivat, maksimaalista vallankumouk-

* Ks. Teokset, 24. osa, ss. 252—253. *Toim.*

sellista päättäväisyyttä tehdä loppu sovittelupolitiikasta; ja sovittelija-ainekset, valkokaarti, tilanherrain pojat jäivät ilman mitään väestön kannatusta. Niitä vastaan käyty sota muuttui vähitellen, sitä mukaa kuin laajat väestöjoukot ja meitä vastaan liikehtivät joukko-osastot siirtyivät bolshevikien puolelle, vallankumouksen voitokkaaksi riemukuluksi. Sen me näimme Pietarissa, Hatsinan rintamalla, missä kasakat, joita Kerenski ja Krasnov yrittivät viedä punaista pääkaupunkia vastaan, alkoivat horjua; sen me havaitsimme sitten myös Moskovassa, Orenburgissa, Ukrainassa. Kautta Venäjän vyöryi kansalaissodan aalto, ja kaikkialla me voitimme harvinaisen helposti juuri sen vuoksi, että hedelmä oli kypsä, sen vuoksi, että joukot olivat jo kokeneet alusta loppuun saakka sen, mitä merkitsee sovinnonhieronna porvariston kanssa. Meidän tunnuksestamme „Kaikki valta Neuvostoille”, jonka joukot olivat tarkistaneet käytännössä pitkäaikaisen historiallisen kokemuksen perusteella, tuli niiden oma ja läheinen tunnus.

Juuri siksi Venäjän vallankumouksen ensimmäiset kuu-kaudet vuoden 1917 lokakuun 25 pn jälkeen olivat yhtämittaista voittokulkua. Tämän yhtämittaisen voittokulun takia unohtuivat ja siirtyivät taka-alalle ne vaikeudet, joita sosialistinen vallankumous kohtasi heti ja joita se ei voinut olla kohtaamatta tiellään. Yhtenä peruseroavuutena porvarillisen ja sosialistisen vallankumouksen välillä on se, että feodalismista esiinkasvavaa porvarillista vallankumousta varten muodostuu jo vanhan järjestelmän uumenissa vähitellen uusi taloudellinen organisaatio, joka muuttaa vähitellen feodaalisen yhteiskunnan kaikki puolet. Porvarillisen vallankumouksen ainoana tehtävänä oli lakaista pois tieltään, heittää syrjään, murskata kaikki entisen yhteiskunnan kahleet. Täyttämällä tämän tehtävän jokainen porvarillinen vallankumous täyttää kaiken, mitä siltä vaaditaan: se voimistaa kapitalismin kasvua.

Aivan toisenlaisissa olosuhteissa kehittyi sosialistinen vallankumous. Mitä takapajuisempi on maa, joka on joutunut historian polvittelun vuoksi aloittamaan sosialistisen vallankumouksen, sitä vaikeampaa sen on siirtyä vanhoista kapitalistisista suhteista sosialistisiin. Murskaamistehtävien lisäksi tässä tulee uusia, tavattoman vaikeita tehtäviä — organisatorisia tehtäviä. Jos kansan luomiskyky Venäjän vallankumouksessa, käytyään läpi vuoden 1905

suuren kokemuksen, ei olisi luonut Neuvostoja jo vuoden 1917 helmikuussa, niin ne eivät olisi mitenkään voineet ottaa valtaa käsiinsä lokakuussa, koska menestys riippui vain siitä, olivatko jo olemassa miljoonaiset joukot mukaansa temmanneen liikkeen valmiit organisaatiomuodot. Tänä valmiina muotona olivat Neuvostot, ja siksi valtiollisella alalla meitä odottivat ne loistavat menestykset, se yhtämittäinen voittokulku, jonka olemme saaneet kokea, sillä valtiovallan uusi muoto oli valmiina, ja meidän tarvitsi vain muutamalla dekreetillä muuttaa Neuvostojen valta siitä itumuodosta, jossa se oli vallankumouksen ensi kuukausina, laillisesti tunnustetuksi, Venäjän valtiossa kiteytyneeksi muodoksi — Venäjän Neuvostotasavallaksi. Se syntyi heti, se syntyi niin helposti siksi, että joukot loivat Neuvostot jo vuoden 1917 helmikuussa, siis jo ennen kuin yksikään puolue oli ehtinyt julistaa tämän tunnuksen. Kansan syvimpien kerrosten luomiskyky, joka oli käynyt läpi vuoden 1905 katkerat kokemukset ja viisastunut tuosta kokemuksesta,— juuri se loi tämän proletaarisen vallan muodon. Sisäisen vihollisen voittamisen tehtävä oli mitä helpoin tehtävä. Valtiovallan pystyttämisen tehtävä oli mitä helpoin, sillä joukot antoivat meille tämän vallan rungon, sen perustan. Neuvostojen tasavalta syntyi aivan heti. Mutta oli vielä kaksi tavattoman vaikeaa tehtävää, joiden ratkaiseminen ei voinut missään tapauksessa olla sellaista voittokulkua, jollaista oli vallankumouksemme kulku ensimmäisinä kuukausina,— emme epäilleet emmekä voineetkaan epäillä sitä, että myöhemmin sosialistisen vallankumouksen eteen nousee tavattoman vaikeita tehtäviä.

Ensinnäkin, nämä tehtävät olivat sisäisiä organisaatio-tehtäviä, jotka jokaisen sosialistisen vallankumouksen on ratkaistava. Sosialistinen vallankumous eroaa porvarillisesta juuri siinä, että jälkimmäisessä tapauksessa ovat jo olemassa kapitalististen suhteiden valmiit muodot, kun sen sijaan Neuvostovalta — proletaarinen valta — ei saa näitä suhteita valmiina, ellei oteta kapitalismin kehittyneimpiä muotoja, jotka itseasiassa käsittävät vain eräitä kehittyneimpiä teollisuuden aloja ja koskevat vielä hyvin vähän maanviljelystä. Tilinpidon järjestäminen, suurten tuotantolaitosten valvonta, valtion taloudellisen koneiston muuttaminen yhdeksi suureksi koneeksi, taloudelliseksi elimistöksi, joka toimii niin, että sadoilla miljoonilla ihmisillä olisi

ohjeenaan yksi suunnitelma,—tämä on se jättiläismäinen organisatorinen tehtävä, joka on langennut harteillemme. Nykyisten työolojen vallitessa tätä tehtävää ei missään tapauksessa voida ratkaista „hurraa”-huudoin, niinkuin meidän onnistui ratkaista kansalaissodan tehtävät. Tehtävä on olemukseltaan sellainen, ettei sitä voida niin ratkaista. Kun me voitimme niin helposti kaledinilaisemme ja kohtasimme Neuvostotasavaltaa pystyttäessämme selaista vastarintaa, ettei siihen kannattanut kiinnittää edes vakavaa huomiota; kun aikaisempi objektiivinen kehitys kokonaisuudessaan oli määrännyt jo ennakolta sellaisen tapausten kulun, ettei tarvinnut muuta kuin sanoa vain viimeinen sana ja vaihtaa kyltti „Neuvosto on ammatillinen järjestö” kylttiin „Neuvosto on valtiovallan ainoa muoto”, niin organisaatiotehtävien suhteen oli asianlaita aivan toisin. Siinä me kohtasimme tavattoman suuria vaikeuksia. Siinä selvisi heti kaikille, jotka halusivat suhtautua vallankumouksemme tehtäviin harkitusti, että se sekasorto, jonka sota on saanut aikaan kapitalistisessa yhteiskunnassa, on voitettavissa vain itsekurin vaikeata, pitkää tietä kulkien, että vain kulkien väsymättä erittäin vaikeaa ja pitkää tietä me voimme poistaa tuon sekasorron ja voittaa sitä syventävät ainekset, jotka ovat pitäneet vallankumousta vain keinona, jonka avulla voivat vapautua vanhoista kahleista kynien vallankumousta niin paljon kuin suinkin on mahdollista. Tällaisten ainesten ilmaantuminen suuressa määrin oli kiertämätöntä pikkuporvarillisessa maassa poikkeuksellisen rappiotilan vallitessa, ja niitä vastaan meidän on vielä käytävä sata kertaa raskaampi taistelu, joka ei lupaa mitään edullisia asemia,—taistelu, jonka olemme vast'ikään aloittaneet. Olemme tämän taistelun alkuvaiheessa. Edessämme on raskaita koettelemuksia. Objektiivisen asian tilan takia emme missään tapauksessa selviydy niistä hulmuavin lipuin suoritetulla voitokululla, niin kuin tapahtui, kun taistelimme kaledinilaisia vastaan. Jokainen, joka yrittäisi ratkaista vallankumouksen edessä olevia organisaatiotehtäviä tätä taistelumenetelmää käyttäen, kärsisi täydellisen vararikon poliitikkona, sosialistina, sosialistisen vallankumouksen toimihenkilönä.

Ja sama odotti eräitä vallankumouksen alkuaikaisen voitokulun viehättämiä nuoria tovereitamme, kun vallankumouksen eteen nousi konkreettisesti toinen niistä

tavattoman suurista vaikeuksista, jotka vallankumouksen täytyi voittaa, — kansainvälinen kysymys. Se, että me selviydimme niin helposti Kerenskin joukkioista, pystytimme niin helposti vallan maassamme, se, että vähimmättäkään vaivatta saimme dekreetin maan yhteiskunnallistamisesta ja työväenvalvonnasta³³, — se, että saimme aikaan kaiken tämän niin helposti, johtui yksinomaan siitä, että otolliseksi muodostunut tilanne suojasi meitä lyhyen hetken maailman imperialismilta. Maailman imperialismi, jonka pääoman voima on valtava ja jonka käytävissä on korkeatasoinen sotatekniikka, mikä on kansainvälisen pääoman todellinen voima, sen todellinen suojamuuri, ei voinut missään tapauksessa eikä millään ehdoilla tyytyä elämään sovussa Neuvostotasavallan rinnalla enempää objektiivisen asemansa kuin myöskään sen kapitalistiluokan taloudellisten intressien vuoksi, jonka olennoituma se on,— ei voinut tehdä sitä kauppayhteyksiensä, kansainvälisten finanssisuhteittensa vuoksi. Selkeä on tässä kiertämätön. Siinä on Venäjän vallankumouksen mitä suurin vaikeus, sen suurin historiallinen pulma: on ratkaistava yleismaailmalliset tehtävät, nostettava maailmanvallankumous ja suoritettava tämä siirtyminen meidän suppeasti kansallisesta vallankumouksestamme maailmanvallankumoukseen. Tämä tehtävä on noussut eteemme koko rajattomassa vaikeudessaan. Toistan, että hyvin monet vasemmistolaisina itseään pitävistä nuorista ystävistämme ovat alkaneet unohtaa tärkeimmän, nimittäin: miksi Lokakuun jälkeen seuranneen suurenmoisen voittokulun viikkoina ja kuukausina meillä oli mahdollisuus kulkea niin helposti voitosta voittoon. Se oli niin vain sen takia, että erikoisten asianhaarojen luoma maailmantilanne suojasi meitä väliaikaisesti imperialismilta. Sillä ei ollut aikaa ajatella meitä. Meistä tuntui, ettei meilläkään ollut aikaa ajatella imperialismia. Eräillä imperialisteilla taas ei ollut aikaa ajatella meitä vain sen takia, että imperialistien keskinen sota oli siihen mennessä jakanut nykyaikaisen maailmanimperialismin jättiläismäisen yhteiskunnallispoliittisen ja sotilaallisen voiman kahteen ryhmään. Tähän taisteluun yhtyneinä imperialistiset saalistajat joutuivat uskomattoman pitkälle, kamppailemaan elämästä ja kuolemasta, niin pitkälle, ettei kummallakaan ryhmittymällä ollut mahdollisuutta keskittää vähänkään tuntuvampia

voimia Venäjän vallankumousta vastaan. Lokakuussa oli meillä juuri sellainen hetki: meidän vallankumouksemme tapahtui — se on paradoksaalista, mutta niin se on — juuri sellaisena otollisena hetkenä, jolloin imperialististen maiden valtaenemmistöä oli kohdannut ennenkuulumaton onnettomuus: miljoonien ihmisten tuhoutuminen, jolloin sota oli näännyttänyt kansat ennenkuulumattomilla kärsimyksillä, jolloin sotaakäyvät maat olivat joutuneet neljännestä sotavuotenaan umpikujaan, tienhaaraan, jolloin nousi objektiivisesti kysymys: voivatko tuollaiseen tilaan saatetut kansat jatkaa sotimista? Vain sen takia, että vallankumouksemme tapahtui tuona otollisena hetkenä, jolloin kumpikaan noista jättiläismäisistä saalistajaryhmistä ei voinut heti syöksyä toisensa kimppuun eikä yhtyä keskenään meitä vastaan,— vain tätä kansainvälisissä poliittisissa ja taloudellisissa suhteissa syntynyttä tilannetta vallankumouksemme saattoi käyttää hyväkseen ja se käytti sitä suorittaakseen loistavan voittokulkunsa Euroopan Venäjällä, levitäkseen sitten Suomeen ja aloittaakseen Kaukasian ja Romanian valtaamisen. Vain tällä onkin selitettävissä se, että meillä alkoi ilmaantua puolueemme ylemmissä piireissä puolueytöntekijöitä, intelligentti-yli-ihmisiä, jotka antoivat tuon voittokulun huumata itsensä ja julistivat: maailman imperialismista me selviydymme; myös se tulee olemaan voittokulkua, siinä ei tule olemaan vakavia vaikeuksia. Juuri tässä ilmenee Venäjän vallankumouksen objektiivisen tilanteen erikoisuus, vallankumouksen, joka vain käytti hyväkseen maailman imperialismin väliaikaista hämminkiä, sillä vain väliaikaisesti oli pysähtynyt se kone, jonka piti suuntautua meitä vastaan, aivan samoin kuin juna kulkee työntökärriä vastaan ja murskaa ne,— ja kone pysähtyi sen takia, että kaksi saalistajaryhmää oli törmännyt vastakkain. Sekä siellä että täällä kasvoi vallankumouksellinen liike, mutta poikkeuksetta kaikissa imperialistisissa maissa se oli useimmissa tapauksissa vasta alkuasteella. Sen kehitysvauhti ei ollut läheskään sellainen kuin meillä. Jokaiselle, joka on syventynyt ajattelemaan Euroopan sosialistisen vallankumouksen taloudellisia edellytyksiä, on pitänyt olla selvää, että Euroopassa on paljon vaikeampaa aloittaa vallankumous, että meillä oli paljon helpompaa aloittaa, mutta vaikeampi jatkaa kuin siellä. Tästä objektiivisesta tilanteesta johtui se, että

meidän oli koettava tavattoman vaikea ja jyrkkä käänne historiassa. Yhtämittäisestä voittokulusta, joka tapahtui sisäisellä rintamallamme loka-, marras- ja joulukuussa ja oli tähdätty vastavallankumoustamme ja Neuvostovallan vihollisia vastaan, meidän oli siirryttävä yhteentottoon todellisen maailmanimperialismin kanssa, joka suhtautuu meihin todella vihamielisesti. Voittokulun kaudesta oli siirryttävä olosuhteiltaan tavattoman vaikeaan ja raskaaseen kauteen, josta ei tietenkään voida selviytyä sanoilla, loistavilla tunnuksilla — niin mieluista kuin se olisikin, — sillä joukot olivat rappiotilaan saatetussa maassamme tavattoman väsyneitä, ne olivat joutuneet sellaiseen tilaan, jolloin ei voida enää mitenkään sotia, ja kolme vuotta kestänyt rasittava sota oli näännyttänyt ne siinä määrin, että sotilaallisessa mielessä ne olivat aivan taistelukyvyttömiä. Meillä oli jo ennen Lokakuun vallankumousta bolshevikki-puolueeseen kuulumattomia sotilasjoukkojen edustajia, jotka eivät kainostelleet sanoa koko porvariston kuullen totuutta, sitä totuutta, että Venäjän armeija ei tule sotimaan. Tämä armeijan tila on saanut aikaan valtavan kriisin. Kokoonpanoltaan pientalonpoikainen maa, jonka sota oli saattanut sekasorron valtaan ja ennenkuulumattomaan tilaan, on joutunut tavattoman tukalaan asemaan: meillä ei ole armeijaa, mutta meidän on edelleenkin elettävä hampaisiin asti aseistetun saalistajan rinnalla, joka vielä toistaiseksi on ollut ja pysyy edelleenkin saalistajana ja jota ei tietenkään voitu taltuttaa agitoimalla rauhaa ilman aluevaltauksia ja sotakorvauksia. Kesy kotieläin lojuu tiikerin rinnalla ja suostuttelee tätä tekemään rauhan ilman aluevaltauksia ja sotakorvauksia, vaikka se on saavutettavissa vain hyökkäämällä tiikerin kimppuun. Puolueemme huippukerrokset — sivistyneistö ja osa työväenjärjestöistä — yrittivät selviytyä tästä perspektiivistä ennen kaikkea korupuheilla, verukkeilla: niin ei saa olla. Tämä rauha tuntui liian uskomattomalta perspektiiviltä, että me, jotka olimme tähän asti menneet hulmuavin lipuin avoimeen taisteluun ja voittaneet hurraten kaikki vihollisemme, että me olisimme voineet antaa peräksi ja hyväksyä nöyryyttävät ehdot. Ei koskaan. Me olemme liian ylpeitä vallankumouksellisia, me julistamme ennen kaikkea: „Saksalainen ei voi hyökätä”.

Tällainen oli ensimmäinen veruke, jolla tuo väki lohduteli itseään. Nyt historia on saattanut meidät tavattoman

vaikeaan tilanteeseen; äärettömän vaikean organisaatiotyön oloissa meidän on kestävä useita raskaita tappioita. Jos tarkastelemme asiaa maailmanhistoriallisessa mitassa, niin ei voi olla epäilystäkään siitä, että jos vallankumouksemme jäisi yksinäiseksi, jos muissa maissa ei olisi vallankumouksellista liikettä, niin sen lopullinen voitto olisi toivoton. Kun otimme koko asian yksistään bolshevistisen puolueen käsiin, niin teimme sen varmoina siitä, että vallankumous kypsyy kaikissa maissa, ja minkälaisia vaikeuksia joutunemmekaan kokemaan, minkälaisia tappioita lie neekään edessämme, niin loppujen lopuksi — eikä suinkaan alkujen aluksi — sosialistinen maailmanvallankumous kuitenkin tulee, sillä se on tulossa; se kypsyy, sillä se on kypsyssä, ja se tulee kypsäksi. Pelastuksenamme kaikista näistä vaikeuksista — toistan vieläkin — on yleiseurooppalainen vallankumous. Pitäen lähtökohtanamme tätä totuutta, muuten aivan abstraktista totuutta, ja pitäen sitä ohjeenamme meidän on huolehdittava siitä, ettei se ajan oloon muuttuisi korulauseeksi, sillä mikä abstraktinen totuus hyvänsä muuttuu korulauseeksi, jos te sovellatte sitä ilman minkäänlaista erittelyä. Jos te sanotte, että jokaisessa lakossa piilee vallankumouksen lohikäärme ja että ken ei sitä ymmärrä, hän ei ole sosialisti, niin se on oikein sanottu. Aivan niin, jokaisessa lakossa piilee sosialistinen vallankumous. Mutta jos te sanotte, että jokainen tietty lakko on väliön askel sosialistiseen vallankumoukseen, niin se on mitä tyhjintä sanahelinää. Sitä olemme „joka jumalan päivä” niin kylliksemme kuulleet, että työläiset ovat hylänneet kaikki nämä anarkistiset korulauseet, koska yhtä epäilemätöntä kuin on se, että jokaisessa lakossa piilee sosialistisen vallankumouksen lohikäärme, yhtä selvää on myös se, että hölynpölyä on väite, jonka mukaan jokaisesta lakosta voidaan muka siirtyä vallankumoukseen. Yhtä kiistatonta kuin on se, että vallankumouksemme kaikki vaikeudet tulevat voitetuiksi vasta silloin, kun nykyään kaikkialla kypsyvä sosialistinen maailmanvallankumous tulee täyskypsäksi, — aivan yhtä järjetöntä on se väite, että meidän on salattava vallankumouksemme jokainen tietty konkreettinen vaikeus sanomalla: „Panen luottamukseni kansainväliseen sosialistiseen liikkeeseen, — voin tehdä minkälaisia tyhmyyksiä hyvänsä”. „Liebknecht pelastaa meidät, sillä hän kuitenkin voittaa”. Hän luo niin

oivallisen organisaation ja hahmottelee kaiken jo etukäteen siten, että me voimme ottaa valmiit muodot, kuten me oitimme Länsi-Euroopasta valmiin marxilaisen opin,— ja ehkä sen vuoksi se voittikin meillä muutamassa kuukaudessa, kun sen sijaan Länsi-Euroopassa sen voitto on vaatinut kymmeniä vuosia. Näin ollen olisi aivan turhaa seikkailua soveltaa taistelukysymyksen ratkaisemisen vanhaa voittokulkumenetelmää uuteen historialliseen kauteen, joka on alkanut ja tuonut vastaamme ei raihaista Kerenskiä ja Kornilovia, vaan yleismaailmallisen saalistajan — Saksan imperialismiin, Saksan, jossa vallankumous on vasta kypsymässä, mutta ei tiettävästi ole vielä kypsä. Sellaista seikkailua oli väite, ettei vihollinen uskalla hyökätä vallankumouksen kimppuun. Brestin rauhanneuvottelut eivät olleet vielä se hetki, jolloin meidän piti hyväksyä minkälaiset rauhanehdot tahansa. Objektiivinen voimasuhte oli sellainen, että pelkkä hengähdystauon saaminen ei riittänyt. Brestin rauhanneuvottelujen piti osoittaa, että saksalainen tulee hyökkäämään, että saksalainen yhteiskunta ei ole siinä määrin raskaana vallankumousta, että vallankumous voisi puhjeta heti, eikä voida syyttää Saksan imperialisteja siitä, etteivät he ole menettelyllään vielä saaneet aikaan tuota purkausta tai sellaista tilannetta, jolloin saksalainen ei voi hyökätä, kuten sanovat vasemmistolaisina itseään pitävät nuoret ystävämme. Kun heille sanotaan, että meillä ei ole armeijaa, että meidän oli pakko kotiuttaa se,— meidän oli pakko tehdä se, vaikka emme ole suinkaan unohtaneet, että meidän kesyn kotieläimemme rinnalla lojuu tiikeri,— niin he eivät halua käsittää sitä. Vaikka meidän oli pakko kotiuttaa armeija, niin emme ole suinkaan unohtaneet, että sotaa ei voida lopettaa yksipuolisella käskyllä lyödä pistin maahan.

Miten yleensä saattoi käydä niin, ettei puolueemme yksikään virtaus, yksikään suunta eikä yksikään järjestö vastustanut tätä kotiuttamista? Olimmeko me siis kaikki menettäneet järkemme? Emme suinkaan. Bolshevikkeihin kuulumattomat upseerit sanoivat jo ennen Lokakuuta, että armeija ei voi sotia, että sitä ei voida pidättää rintamalla edes muutamaa viikkoa. Lokakuun jälkeen tämä kävi ilmeiseksi kaikille, jotka tahtoivat nähdä tosiasian, epämielilyttävän ja katkeran todellisuuden eikä mennä piiloon tai painaa lakkia silmille ja koettaa selviytyä korskeilla koru-

lauseilla. Armeijaa ei ole olemassa, sitä ei voida pidättää. Parasta mikä voidaan tehdä, on se, että armeija kotiutetaan mahdollisimman pian. Se on elimistön sairas osa, joka on kärsinyt äärettömiä tuskia ja riutunut sodan rasituksista, sodan, johon se lähti teknillisesti valmentumattomana ja josta se irtautui siinä tilassa, että jokainen hyökkäys saattoi sen pakokauhun valtaan. Siitä ei saa syyttää niitä, jotka ovat kokeneet tuollaisia ennenkuulumattomia kärsimyksiä. Sadoissa päätöslauselmissaan, jopa Venäjän vallankumouksen ensimmäiselläkin kaudella hyväksymissään päätöslauselmissa sotilaat ovat sanoneet suoraan: „Olemme hukkumaisillamme vereen, emme voi sotia”. Voitiin tietenkin viivyttää keinotekoisesti sodan lopettamista, voitiin tehdä Kerenskin konnanteko, voitiin lykätä loppua tuonnemmaksi muutamalla viikolla, mutta objektiivinen todellisuus raivasi tietä itselleen. Se on Venäjän valtioelimistön sairas osa, joka ei voi enää kestää tämän sodan rasituksia. Mitä pikemmin kotiutamme sen, mitä pikemmin se hajottuu niiden osien keskuuteen, jotka eivät ole vielä niin sairaita, sitä pikemmin maa on valmis kestämään uusia raskaita koettelemuksia. Näin me ajattelimme, kun hyväksyimme yksimielisesti, ilman pienimpiäkään vastalauseita, tämän ulkoisten tapahtumain kannalta järjettömän päätöksen — kotiuttaa armeija. Se oli oikea toimenpide. Me sanoimme, että on kevytmielistä harhakuvittelua pitää armeijaa koossa. Mitä pikemmin armeija kotiutetaan, sitä pikemmin alkaa koko yhteiskuntaelimistön tervehtyminen. Juuri sen vuoksi oli niin paha virhe, niin katkeraa tapahtumain yliarviointia esittää vallankumouksellinen korulause: „Saksalainen ei voi hyökätä”, josta johtui toinen korulause: „Me voimme julistaa sotatilan päättyneeksi. Ei sotaa eikä rauhahan allekirjoittamista”. Entä jos saksalainen hyökkää? „Ei, se ei voi hyökätä”. Mutta onko teillä oikeus panna peliin ei maailmanvallankumouksen kohtaloa, vaan konkreettinen kysymys: etteköhän te vain osoittaudu olevan saksalaisen imperialismin apureita, kun tuo hetki koittaa? Mutta me, jotka vuoden 1917 lokakuusta lähtien olemme isänmaan puolustamista kannattavia puolustuskantalaisia,— me tiedämme, että olemme sanoutuneet irti imperiaalistesta teoista emmekä sanoissa: olemme purkaneet salaiset sopimukset, voittaneet kotimaassamme porvariston

ja tarjonnet avointa rehellistä rauhaa, joten kaikki kansat ovat voineet nähdä teoissa kaikki meidän aikeemme. Mitenkä ne, jotka kannattavat vakavasti Neuvostotasavallan puoiustamista, saattoivat ryhtyä tuollaiseen seikkailuun, joka on kantanut hedelmänsä? Ja se on tosiasia, sillä se raskas kriisi, jota puolueemme potee nyt, kun siinä on muodostunut „vasemmisto”-oppositio, on eräs kaikkein pahin Venäjän vallankumouksen kokema kriisi.

Tämä kriisi voitetaan. Puolueemme enempää kuin vallankumouksemmeakaan ei missään tapauksessa taita siinä niskojaan, vaikka se tällä hetkellä onkin aivan lähellä ja täysin mahdollista. Takeena siitä, ettemme taita niskojamme tässä kysymyksessä on se, että ryhmäkuntien välisten erimielisyyksien vanhan ratkaisukeinon tilalle — tämä keino oli sellainen, että julkaistiin tavaton määrä kirjallisuutta, pidettiin väittelyjä, jakaannuttiin usein kahtia, — tämän vanhan keinon tilalle tapahtumat ovat tuoneet meille uuden oppimiskeinon. Tänä keinona on kaiken tarkistaminen tosiasia-in, tapahtumain, maailmanhistorian opetusten perusteella. Te sanotte, että saksalainen ei voi hyökätä. Teidän taktiikkanne mukaan sotatila voidaan julistaa päättyneeksi. Historia on läksyttännyt teitä, se on kumonnut tuon harhaluulon. Niin, Saksan vallankumous kasvaa, mutta ei niin kuin me haluaisimme, ei niin nopeasti kuin venäläiset intelligentit mielisivät, ei sillä vauhdilla, millä historiamme kehittyi lokakuussa, — kun tulemme mihin tahansa kaupunkiin ja julistamme Neuvostovallan, niin muutaman päivän kuluttua yhdeksän kymmenesosaa työläisistä on meidän puolellamme. Saksan vallankumous ei onnettomuudekseen kehity niin nopeasti. Mutta kumman on mukauduttava: meidänkö siihen vai sen meihin? Te halusitte, että se olisi mukautunut teihin, mutta historia läksytti teitä. Se on läksy, sillä ehdoton totuus on se, että ilman Saksan vallankumousta me tuhoudumme — ehkemme Pietarissa emmekä Moskovassa, mutta Vladivostokissa ja sitäkin syrjäisemmällä paikkakunnilla, joihin meidän mahdollisesti on mentävä ja jonne mahdollisesti on vieläkin pitempi matka kuin Pietarista Moskovaan, mutta joka tapauksessa, olkootpa kohtalon käänneet millaisia hyvänsä, me tuhoudumme, ellei Saksassa ala vallankumous. Siitä huolimatta tämä ei horjuta hituistakaan sitä vakaumus-

tamme, että meidän on osattava kestää vaikeinkin tilanne pöyhkeilemättä.

Vallankumous ei tule niin pian kuin olemme odottaneet. Historia on sen todistanut ja se on osattava käsittää tosiasiana, on osattava ottaa huomioon, että sosialistinen maailmanvallankumous ei voi alkaa edistyneissä maissa yhtä helposti kuin vallankumous alkoi Venäjällä — Nikolain ja Rasputinin maassa, kun väestön valtaosalle oli aivan samantekevää, mitä kansoja asuu jossain rajaseudulla ja mitä siellä tapahtuu. Sellaisessa maassa oli helppo aloittaa vallankumous, se oli melkein samaa kuin höyhenen nostaminen.

Mutta olisi väärin ja typerää aloittaa valmistelematta vallankumous maassa, jossa kapitalismi on kehittynyt ja antanut viimeisellekin ihmiselle demokraattisen kulttuurin ja järjestyneisyyden. Siellä olemme vasta lähestymässä sosialististen vallankumousten vaivalloista alkukautta. Se on tosiasia. Emme tiedä eikä kukaan tiedä, ehkäpä — se on täysin mahdollista — se voittaa muutaman viikon, jopa muutaman päivänkin kuluttua, mutta sitä ei voida panna peliin. On oltava valmiit kestämään tavattomia vaikeuksia, tavattoman raskaita tappioita, jotka ovat kiertämättömiä, sillä Euroopassa ei vallankumous ole vielä alkanut, vaikka se voi alkaa huomenna, ja kun se alkaa, niin meidän epäilyksemme eivät tietenkään tule enää vaivamaan meitä, silloin eivät esille vallankumouksellisen sodan kysymykset, vaan alkaa yhtämittainen voittokulku. Se tapahtuu, se tapahtuu ehdottomasti, mutta se ei ole vielä tapahtunut. Siinä on yksinkertainen tosiasia, jonka historia on meille opettanut, jolla se on lyönyt meitä hyvin kipeästi, — mutta kokenut kaikki tietää. Siksipä ajattelenkin, että sen jälkeen, kun historia on lyönyt meitä hyvin kipeästi sen toiveemme johdosta, että saksalainen ei voi hyökätä, ja että voidaan mennä „hurraten” eteenpäin, että sen jälkeen tämä opetus juurtuu meidän neuvostojärjestöjemme ansiosta hyvin pian koko Neuvosto-Venäjän väestöjoukkojen tietoisuuteen. Kaikki ne toimivat, kokoontuvat yhteen, valmistautuvat edustajakokoukseen, tekevät päätöksiä ja harkitsevat sitä, mitä on tapahtunut. Meillä ei enää tapahdu vanhoja vallankumouksenedellisiä kiistoja, joita käytiin suppeiden puoluepiirien puitteissa, vaan kaikki päätökset esitetään joukkojen harkittavaksi, ja nämä joukot

vaativat niiden tarkistamista kokemuksen ja tekojen perusteella eivätkä koskaan anna vietellä itseään kevytmielisillä puheilla, eivät koskaan anna sysätä itseään pois objektiivisen tapaustenkulun viitoittamalta tieltä. Niistä vaikeuksista, joita meillä on voitettavanamme, voidaan tietysti selviytyä verukkeilla, jos on kysymyksessä intelligentti tai vasemmistobolshevikki: hän voi tietenkin selviytyä verukkeilla sellaisista kysymyksistä, että armeijaa ei ole, että vallankumous Saksassa ei ole vielä alkanut. Miljoonaiset joukot — ja politiikka alkaa siellä, missä on miljoonia; ei siellä, missä on tuhansia, vaan siellä, missä on miljoonia, vain siellä alkaa vakava politiikka,— miljoonat tietävät, mitä on armeija, ne ovat nähneet rintamalta palaavia sotilaita. Ne tietävät — ellemme ota huomioon yksilöitä, vaan todelliset joukot,— että me emme voi sotia, että jokainen rintamamies on jo kokenut kaiken sen, mikä suinkin on ajateltavissa. Joukot ovat käsittäneet sen totuuden, että jos armeijaa ei ole olemassa ja vieressänne lojuu peto, niin teidän täytyy allekirjoittaa mitä raskain, mitä nöyryyttävien rauhansopimus. Se on kiertämätöntä, kunnes syntyy vallankumous, kunnes olette saaneet armeijanne terveeksi, kunnes olette kotiuttaneet sen. Siihen saakka sairas ei parane. Sillä saksalaista saalistajaa emme voi voittaa „hurraa”-huudoilla, emme voi lyödä sitä alas niin kuin löimme Kerenskin ja Kornilovin. Siinä se opetus, jonka joukot ovat saaneet ilman verukkeita, joita niille ovat yrittäneet tyrkyttää eräät, jotka haluavat kiertää katkeraa todellisuutta.

Alussa yhtämittäinen voittokulku loka- ja marraskuussa, sitten yht’äkkiä saksalainen saalistaja lyö muutamassa viikossa Venäjän vallankumouksen, ja Venäjän vallankumous on valmis hyväksymään ryöstösopimuksen ehdot. Niin, historian käännteet ovat erittäin vaikeita,— meillä kaikki tällaiset käännteet ovat vaikeita. Kun me vuonna 1907 allekirjoitimme ennenkuulumattoman häpeällisen kotimaisen sopimuksen Stolypinin kanssa, kun meidän oli pakko kulkea stolypinilaisen Duuman pihaton kautta, kun me oitimme sitoumuksia allekirjoittamalla monarkistisia paperilappusia³⁴, niin silloin me tunsimme samaa kuin nytkin, mutta vain pienemmässä mitassa. Silloin vallankumouksen parhaimpaan etujoukkoon kuuluvat henkilöt sanoivat (heillä ei myöskään ollut epäilyksen häivääkään siitä, ettei-

vätkö he olisi olleet oikeassa): „Me olemme ylpeitä vallankumousmiehiä, me uskomme Venäjän vallankumoukseen, me emme mene koskaan Stolypinin legaalisiin laitoksiin”. Menette. Joukkojen elämä, historia on voimakkaampi kuin teidän väkuuttelunne. Ellette mene, niin historia pakottaa teidät menemään. He olivat kovia vasemmistolaisia, joista ryhmäkuntana ei jäänyt muuta kuin savu jäljelle heti ensimmäisessä historian käänteessä. Kun me kykenimme pysymään vallankumouksellisina, toimimaan sietämättömissä oloissa ja selviytymään siitä tilanteesta jälleen, niin me kykenemme selviytymään siitä nytkin, sillä se ei ole meidän oikkumme, sillä se on objektiivinen välttämättömyys, joka on muodostunut äärimmäiseen rappiotilaan saatetussa maassa sen takia, että Euroopan vallankumous on tohtinut myöhästyä vastoin meidän tahtoaamme ja Saksan imperialismi on uskaltanut hyökätä vastoin meidän tahtoaamme.

Tällöin on osattava perääntyä. Tavattoman katkeraa, surullista todellisuutta emme voi salata itseltämme sanahelinällä; on sanottava: olisi hyvä jos voisimme perääntyä edes puolittaisessa järjestyksessä. Emme voi perääntyä täydessä järjestyksessä,— olisi hyvä jos voisimme perääntyä puolittaisessa järjestyksessä ja voittaa vaikka vähänkin aikaa, että elimistömme sairas osa pääsisi edes jonkin verran tervehtymään. Elimistö kokonaisuudessaan otettuna on terve: se kykenee parantumaan taudista. Mutta ei voida vaatia, että se parantuisi yht'äkkiä, silmänräpäyksessä, ei voida pysäyttää pakenevaa armeijaa. Kun sanoin erälle nuorista ystävistämme, joka halusi olla vasemmistolainen: toveri, matkustakaa rintamalle ja katsokaa, mitä siellä armeijassa tapahtuu,— niin tämä ehdotus otettiin vastaan loukkauksena: „meidät aiotaan karkottaa, ettemme agitoisi täällä vallankumouksellisen sodan suurten periaatteiden puolesta”. Ehdottaessani tätä minulla ei suinkaan ollut aikomusta karkottaa ryhmäkuntaviihollisia: se oli ehdotus käydä katsomassa, miten hillittömästi armeija on alkanut paeta. Me tiesimme sen jo ennenkin eikä ennenkään saanut ummistaa silmiä siltä tosiasialta, että rappeutuminen on mennyt siellä tavattoman pitkälle, jopa niin pitkälle, että meidän tykkejämme on alettu myydä rovoista saksalaisille. Me tiesimme sen, aivan samoin kuin tiedämme senkin, että armeijaa ei voida pysäyttää, ja se veruke, että

saksalainen ei hyökkää, oli mitä pahinta seikkailua. Kun Euroopan vallankumouksen puhkeaminen on myöhästynyt, niin meitä odottavat mitä raskaimmat tappiot, koska meillä ei ole armeijaa, koska meillä ei ole organisaatiota, koska näitä kahta tehtävää ei voida ratkaista nyt heti. Jos et osaa mukautua oloihin etkä suostu ryömimään vatsallasi kurassa, niin sinä et ole vallankumousmies, vaan lörpötelijä, enkä minä ehdota tätä kulkutapaa sen vuoksi, että se minua miellyttää, vaan siksi, että toista tietä ei ole, sillä historia ei kehity niin otollisesti, että vallankumous kypsyisi kaikkialla samanaikaisesti.

Asianlaita on siten, että kansalaissota alkoi yrityksenä ottaa yhteen imperialismiin kanssa, ja tämä yritys on osoittanut, että imperialismi on kokonaan mädännyt ja että proletaariset ainekset alkavat liikehtiä kaikissa armeijoissa. Niin, me näemme vielä kansainvälisen maailmanvallankumouksen, mutta toistaiseksi se on vain erittäin hyvä satu, erittäin kaunis satu — käsitän täydellisesti, että lapsille on ominaista pitää kauniista saduista. Mutta minä kysyn: onko vakavalle vallankumousmiehelle ominaista uskoa satuihin? Jokaisessa sadussa on todellisuuden aineksia: jos te kertoisitte lapsille sadun, jossa kukko ja kissa eivät puhele ihmiskielellä, niin se ei kiinnostaisi heitä. Aivan samoin, jos kansalle sanotaan, että Saksassa tulee kansalaissota, ja samalla vakuutetaan, että imperialismiin kanssa yhteenoton asemesta tulee yleismaailmallinen kenttävallankumous, niin kansa sanoo, että te petkutatte. Täten te vain ajatuksissanne ja toiveissanne läpäisette ne vaikeudet, jotka historia on tuonut. On hyvä, jos Saksan proletariaatti kykenee lähtemään liikkeelle. Oletteko te mitanneet sen, oletteko löytäneet sellaisen kojeen, jolla voitaisiin määritellä, että Saksan vallankumous puhkeaa sinä ja sinä päivänä? Ei, te ette tiedä sitä, emmekä sitä tiedä mekään. Te panette kaikki yhden kortin varaan. Jos vallankumous puhkeaa, niin silloin on kaikki pelastettu. Tietysti! Mutta jos se ei puhkeakaan silloin kun me haluamme, jos se ei voitakaan huomenna, — mitä sitten? Silloin joukot sanovat teille: te käyttäyditte kun seikkailijat, te panitte luottamuksenne siihen onnelliseen tapahtumain kulkuun, jota ei tullutkaan, te osoittaudutte kelvottomiksi siinä tilanteessa, johon jouduttiin ehdottomasti koittavan, muttei vielä täysin kypsän maailmanvallankumouksen asemesta.

On koittanut mitä raskaimpien tappioiden kausi, joita hampaisiin asti aseistettu imperialismi on aiheuttanut maalle, joka on kotiuttanut armeijansa ja jonka oli pakko kotiuttaa se. Se, mitä ennustin, on toteutunut täydellisesti: Brestin rauhan asemesta olemme saaneet paljon nöyryyttävämmän rauhan niiden takia, jotka eivät hyväksyneet Brestin rauhaa. Me tiesimme solmivamme rauhan imperialismin kanssa armeijan takia. Me istuimme saman pöydän ääressä Hoffmannin³⁵ emmekä Liebknechtin kanssa — ja me autoimme siten Saksan vallankumousta. Mutta nyt te autatte Saksan imperialismia, sillä olette luovuttaneet sille miljoonarikkauksianne — tykkejanne ja ammuksianne, — tämän olisi pitänyt olla edeltäkäs selvää jokaiselle, joka näki armeijan tavattoman surkean tilan. Saksalaisten pienikin hyökkäys tuhoaisi varmasti ja ehdottomasti meidät, — sen sanoi jokaikinen rehellinen rintamamies. Me jouduimme muutamassa päivässä vihollisen saaliiksi.

Saatuamme tämän opetuksen me teemme lopun hajaannuksestamme ja kriisistämme, niin kova kuin tuo tauti lieneekin, sillä avuksemme tulee paljon luotettavampi liittolainen: maailmanvallankumous. Kun meille puhutaan tämän Tilsitin rauhan ratifiointista, rauhan, joka on tavattoman raskas, paljoo nöyryyttävämpi ja ryövärimäisempi kuin Brestin rauha, niin minä vastaan: kyllä, ehdottomasti. Meidän on tehtävä se, sillä me katsomme asioita joukkojen näkökannalta. Kun yhdessä maassa noudatettua loka-kuun—marraskuun taktiikkaa, tuon vallankumouksen voittokulun kauden taktiikkaa yritetään mielikuvituksemme avulla soveltaa maailmanvallankumouksen tapahtumien kulkuun, niin se yritys on tuomittu epäonnistumaan. Kun sanotaan, että hengähdystauko on mielikuvitusta, kun sanomalehti, joka nimittää itseään „Kommunistiksi” — nähtävästi Kommuuni-sanasta, — kun tämä lehti täyttää paltan toisensa jälkeen kirjoituksilla, joissa yritetään kumota hengähdystaukoteoria, niin minä sanon: olen saanut nähdä ja kokea monia ryhmäkuntariitoja ja hajaannuksia, joten minulla on suuri kokemus, mutta minun on sanottava, että näen selvästi, ettei tätä tautia voi parantaa entisiin keinoihin — hajaantumalla ryhmäkuntiin puolueessa, — sillä elämä parantaa sen jo ennen sitä. Elämä menee eteenpäin hyvin nopeasti. Siinä suhteessa se sykkii mainiosti. Historia

vie sitä eteenpäin niin nopeasti, että ennen kuin „Kommunistin” toimitus ehtii julkaista seuraavan numeronsa Pietarin työläisten enemmistö alkaa tuntea pettymystä sen aatteiden suhteen, sillä elämä osoittaa, että hengähdystauko on tosiasia. Nyt allekirjoitamme rauhan, saamme hengähdystauon ja käytämme sitä hyväksemme suojellaksemme isänmaata paremmin,— sillä jos me kävisimme nyt sotaa, niin meillä olisi sellainen pakokauhun vallassa pakeneva armeija, joka pitäisi pysäyttää ja jota meidän toverimme eivät voi eivätkä ole voineet pysäyttää, sillä sota on voimakkaampi kuin saarnat, kuin kymmenet tuhannet järkeilyt. Elleivät he käsitä objektiivista tilannetta, he eivät voi pysäyttää armeijaa, he eivät saa sitä pysäytetyksi. Tämä sairas armeija on tartuttanut koko elimistön, ja me olemme kärsineet uuden ennenkuulumattoman tappion, Saksan imperialismi on antanut vallankumoukselle uuden iskun, raskaan iskun, siksi, että olemme jääneet kevytmielisesti ilman kuularuiskuja imperialismin iskujen alle. Mutta me käytämme tätä hengähdystaukoa taivuttaaksemme kansan liittymään yhteen ja taistelemaan, sanoaksemme Venäjän työläisille ja talonpojille: „Saakaa aikaan itsekuri, ankara kuri, muuten tulette olemaan saksalaisen saappaan anturan alla, kuten nyt olette ja kuten tulette ehdottomasti olemaan siihen saakka, kunnes kansa oppii taistelemaan ja luomaan armeijan, joka ei pakene, vaan kykenee voittamaan ennenkuulumattomia vaikeuksia”. Tämä on välttämätöntä sen vuoksi, että Saksan vallankumous ei ole vielä puhjennut eikä voida mennä takuuseen siitä, että se puhkeaa huomenna.

Juuri sen vuoksi itse elämä on sanellut tämän hengähdystaukoteorian, joka monen monissa „Kommunistin” kirjoituksissa hylätään kertakaikkiaan. Jokainen näkee, että hengähdystauko meillä on ja että kaikki käyttävät sitä hyväksseen. Me luulimme, että menetämme Pietarin muutamassa päivässä, kun meitä kohden eteneviä saksalaisia sotajoukkoja erotti siitä vain muutama marssipäivä ja parhaimmat matruusit ja Putilovin tehtaan työläiset suuresta innostuksesta huolimatta jäivät yksin, kun syntyi ennenkuulumaton kaaos ja pakokauhu, joka pani sotajoukot pakenemaan Hatsinaan asti, kun saimme kokea senkin, että valloitimme takaisin paikkakuntia, joita emme olleet menettäneetkään, mikä muuten tapahtui siten, että sähköttäjät tuli rautatie-

asemalle, istuutui lennättimen ääreen ja sähkötti: „Mitään saksalaisia ei ole. Olemme ottaneet rautatieaseman haltuumme”. Muutaman tunnin kuluttua minulle tiedotettiin puhelimitse Liikenneasiain komissariaatista: „Olemme saaneet haltuumme seuraavan rautatieaseman, lähestymme Jamburgia. Mitään saksalaisia ei ole. Sähköttäjä on paikallaan”. Tällaista me olemme saaneet kokea. Sellaista on ollut tämän yksitoista päivää kestäneen sodan³⁶ todellinen historia. Siitä kertoivat meille matruusit ja Putilovin tehtaan työläiset, jotka on kutsuttava Neuvostojen edustajakokoukseen. Kertokoot he totuuden. Se on kovin karvas, harmillinen, kiduttava ja häpeällinen totuus, mutta se on sata kertaa hyödyllisempi, ja Venäjän kansa ymmärtää sen.

Minä en kiellä innostumasta yleismaailmalliseen kenttävallankumoukseen, sillä se koittaa. Kaikki tulee aikanaan, mutta nyt ryhtykää luomaan itsekuria ja noudattakaa sitä hinnalla millä hyvänsä, että saisimme aikaan mallikelpoisen järjestyksen, että työläiset opiskelisivat taistelutaitoa vaikkapa yhden tunnin vuorokaudessa. Se on hieman vaikeampaa kuin kauniin sadun sepittäminen. Niin on asia, siten te autatte Saksan vallankumousta, maailmanvallankumousta. Me emme tiedä, monenko päivän hengähdystauko meille on annettu, mutta se on meille annettu. On pikemmin kotiutettava armeija, sillä se on sairas elin, ja sillä välin me ryhdymme auttamaan Suomen vallankumousta³⁷.

Niin, tietenkin me rikomme sopimusta, me olemme rikonneet sitä jo kolme-neljäkymmentä kertaa. Vain lapset voivat olla käsittämättä, että tänä aikana, kun on koittamassa vaikea, pitkä vapautumiskausi, joka on vast'ikäen luonut Neuvostovallan ja kohottanut sen kolme askelmaa korkeammalle kehityksessään,— vain lapset voivat olla käsittämättä sitä, että tänä aikana on taisteltava kauan ja varovaisesti. Häpeällinen rauhansopimus nostattaa kapinaa, mutta kun toverit „Kommunistista” järkeilevät sodasta, niin he vetoavat tunteeseen unohtaen sen, että ihmisten kädet puristuivat nyrkkiin ja veri kuohui. Mitä he sanovatkaan? „Luokkatietoinen vallankumousmies ei tule milloinkaan sietämään sitä eikä ota kantaakseen sellaista häpeää”: Heidän lehtensä nimenä on „Kommunisti”, vaikka sen nimenä pitäisi olla „Aatelismies”, sillä se tarkastelee asioita sen puolalaisen aatelismiehen näkökannalta, joka

kuollessaan otti kauniin asennon, paljasti miekkansa ja sanoi: „rauha on häpeällistä, sota on kunniakasta”. He järkeilevät aatelismiehen näkökannalta, mutta minä talonpojan näkökannalta.

Jos minä teen rauhan, kun armeija pakenee, kun se ei voi olla pakenematta, ettei menettäisi tuhansia miehiä, niin teen sen siksi, ettei kävisi vieläkin pahemmin. Onko sitten sopimus häpeällinen? Jokainen vakava talonpoika ja työläinen tunnustaa minun olevan oikeassa, sillä he käsittävät, että rauha on voimain kokoamisen keino. Historia tietää,— olen viitannut siihen monta kertaa,— historia tietää, kuinka saksalaiset vapautuivat Napoleonista Tilsitin rauhan jälkeen; nimitin tahallani rauhaa Tilsitin rauhaksi, vaikka emme olekaan allekirjoittaneet sitä, mitä siinä oli: sitoumusta antaa sotajoukkojamme valloittajalle toisten kansojen valtaamista varten,— historia on mennyt niinkin pitkälle ja siihen kehittyvät asiat meilläkin, jos tulemme edelleenkin vain luottamaan yleismaailmalliseen kenttävallankumoukseen. Olkaa varuillanne, ettei historia johdattaisi teitä muodoltaan senkinlaiseen sotaorjuuteen. Ja niin kauan kuin sosialistinen vallankumous ei ole voitannut kaikissa maissa, Neuvostotasavalta voi joutua orjuuteen. Tilsitissä Napoleon pakotti saksalaiset hyväksymään erittäin häpeälliset rauhanehdot. Siellä kävi niin, että rauha solmittiin useampia kertoja. Silloinen Hoffmann — Napoleon — sai usein kiinni saksalaisia rauhan rikkomisesta, ja Hoffmann saa meidät kiinni siitä samasta. Mutta yrittäkäämme parhaamme, ettei hän saisi meitä vielä kohtakaan kiinni.

Viimeinen sota on antanut Venäjän kansalle karvaan, ankaran, mutta vakavan opetuksen — on järjestäytyttävä, lujitettava kuria, alistuttava, pystytettävä mallikelpoinen kuri. Ottakaa oppia saksalaisten kurinalaisuudesta, muuten me olemme menneitä kansaa ja joudumme olemaan ikuisesti orjuudessa.

Sellaista ja vain sellaista on ollut historian kulku. Historia sanoo meille, että rauha on hengähdystauko sodan varalta ja että sota on keino, jonka avulla saadaan edes jonkin verran parempi tai pahempi rauha. Brestissä voimasuhteet vastasivat voitetun kanssa solmittua, mutta ei nöyryyttävää rauhaa. Pihkovassa voimasuhteet vastasivat häpeällistä, paljon nöyryyttävämpää rauhaa, mutta Pieta-

rissa ja Moskovassa, seuraavassa vaiheessa, meille sanellaan neljä kertaa nöyryyttävämpi rauha. Me emme sano, että Neuvostovalta on vain muoto, kuten nuoret moskvalaiset ystävämme sanoivat meille³⁸, me emme sano, että noiden tai näiden vallankumouksellisten periaatteiden vuoksi voidaan uhrata sisältö, vaan me sanomme: käsittääköön Venäjän kansa, että sen on kohotettava kurinalaisuuttaan ja järjestäytyttävä, silloin se voi kestää kaikki Tilsitin rauhat. Koko vapausotien historia osoittaa meille, että silloin kun nuo sodat ovat vetäneet mukaansa laajat joukot, vapaus on koittanut nopeasti. Me sanomme: koska historian kulku on sellaista, meidän on luovuttava rauhasta ja palattava sotaan,— ja mahdollisesti se on edessämme jo lähi päivinä. Jokaisen on oltava valmiina. Minulla ei ole epäilyksen häivääkään, etteivätkö saksalaiset valmistautuisi Narvan takana, jos on totta, että sitä ei ole vallattu, kuten kaikissa lehdissä kirjoitetaan; ei Narvassa, vaan Narvan edustalla; ei Pihkovassa, vaan Pihkovan edustalla saksalaiset kokoavat vakinaista armeijaansa ja panevat kuntoon rautateitään valloittaakseen seuraavalla loikkauksella Pietarin. Tuo peto loikkii hyvin. Sen se on näyttänyt. Se loikkaa vielä kerran. Siitä ei voi olla pienintäkään epäilystä. Siksi on oltava valmiit, ei ole pöyhkeiltävä, vaan on osattava ottaa vastaan vaikkapa vain yhdenkin päivän hengähdystauko, sillä yhtäkin päivää voidaan käyttää hyväksi, jotta voitaisiin evakuoida Pietari, jonka valloittaminen tulisi merkittömään tavattomia kärsimyksiä sadoille tuhansille proletaareillemme. Sanon vieläkin kerran, että olen valmis allekirjoittamaan ja pidän edelleenkin velvollisuutenani allekirjoittaa kaksikymmentä, jopa sata kertaa nöyryyttävämmän sopimuksen saadakseni muutaman päivän Pietarin evakuoimiseen, sillä siten lievennän työläisten kärsimyksiä, työläisten, jotka muuten voisivat joutua saksalaisten ikeen alle; helpotan tarvitsemiemme tarvikkeiden, ruudin y.m. kuljettamista pois Pietarista, sillä olen puolustuskantalainen, sillä kannatan armeijan valmentamista — tapahtukoon se sitten vaikka syvimmissä selustassa, missä nyt parannellaan nykyistä kotiutettua sairasta armeijaa.

Emme tiedä, millainen tuo hengähdystauko on oleva, mutta koetamme ottaa hetkestä vaarin. Voi olla, että hengähdystauko on pitempikin, mutta voi käydä niinkin,

että se kestää vain muutaman päivän. Kaikki on mahdollista, kukaan ei tiedä sitä eikä voikaan tietää, sillä kaikki suurvallat ovat sidottuja, ahdistettuja ja niiden on pakko taistella useilla rintamilla. Hoffmannin menettelyn määrää yhdeltä puolen se, että on tuhottava Neuvostotasavalta, toiselta puolen se, että on sodittava monella eri rintamalla, ja kolmannelta puolen se, että Saksassa kypsyy ja kasvaa vallankumous, ja Hoffmann tietää sen eikä hän voi, kuten väitetään, nyt heti valloittaa Pietaria, valloittaa Moskovaa. Mutta hän saattaa tehdä sen huomenna, se on täysin mahdollista. Toistan, että tällaisena ajankohtana, kun armeijan sairaus on ilmeinen tosiasia, kun me käytämme hyväksimme jokaista hetkeä saadaksemme hinnalla millä hyvänsä vaikkapa edes päivän kestävän hengähdystauon, me sanomme, että jokaisen vakavan vallankumousmiehen, joka on yhteydessä joukkoihin ja joka tietää, mitä on sota, mitä ovat joukot, on kohotettava joukkojen kurinalaisuutta, parannettava niitä sairaudestaan ja yritettävä nostaa joukot uutta sotaa varten,—jokainen tällainen vallankumousmies sanoo meidän olevan oikeassa, tunnustaa oikeaksi minkä häpeällisen sopimuksen tahansa, sillä se tehdään proletaarisen vallankumouksen ja Venäjän uudistamisen etuja silmälläpitäen, Venäjän vapauttamiseksi sairaasta elimestä. Kaikki tervejärkiset ihmiset käsittävät, että allekirjoittaessamme tämän rauhan me emme keskeytä työväenvallankumoustamme; kaikki käsittävät, että allekirjoittaessamme rauhan saksalaisten kanssa me emme lopeta sotilaallisen avun antamista: me lähetämme suomalaisille aseita, mutta emme kelvottomiksi osoittautuneita joukko-osastoja.

On mahdollista, että me alamme sotia; mahdollisesti me luovutamme huomenna Moskovankin, mutta siirrymme sitten hyökkäykseen: lähetämme vihollisarmeijaa vastaan armeijamme, jos kansan mielialassa tapahtuu se murros, joka on kypsymässä ja joka saattaa vaatia pitkän ajan, mutta joka tapahtuu sitten, kun laajat joukot alkavat puhua toisin kuin ne nyt puhuvat. Minun on pakko suostua vaikkapa raskaimpaankin rauhaan sen takia, etten voi sanoa itselleni nyt, että tuo aika on jo tullut. Kun koittaa uudistumisen hetki, niin kaikki tuntevat sen ja näkevät, ettei venäläinen ole hölmö; hän näkee, hän käsittää, että on kestettävä,

että tämä tunnus on toteutettava,— se on puolueemme edustajakokouksen ja Neuvostojen edustajakokouksen päätehtävä.

On osattava toimia uusissa oloissa. Se on paljon raskaampaa, mutta se ei ole lainkaan toivotonta. Se ei lainkaan syökse turmioon Neuvostovaltaa, ellemme me itse syökse sitä turmioon mitä typerimmällä seikkailulla. Koittaa aika, jolloin kansa sanoo: en salli kiusattavan itseäni kauemmin. Ja se voi tapahtua, ellemme antaudu sellaiseen seikkailuun, vaan osaamme toimia vaikeissa oloissa, sen tavattoman nöyryyttävän sopimuksen oloissa, jonka me allekirjoitimme muutama päivä sitten, sillä tätä historiallista kriisiä ei voida ratkaista yksistään sodalla, yksistään rauhansopimuksella. Saksan kansaa kahlitsi monarkistinen organisaatio vuonna 1807, jolloin se allekirjoitti Tilsitin rauhansa monien nöyryyttävien rauhansopimusten jälkeen, jotka muodostuivat vain hengähdystauoiksi uutta nöyryytystä ja uutta sopimusten rikkomista varten. Joukkojen neuvosto-organisaatio tekee tehtävämme helpommaksi.

Meidän tunnuksenamme pitää olla — on opiskeltava tositeolla sotataitoa ja saatava aikaan järjestys rautateillä. Ilman rautateitä sosialistinen vallankumouksellinen sota on mitä vahingollisinta petosta. On saatava aikaan järjestys ja kehitettävä sitä tarmoa ja mahtia, jotka luovat parhaimman, mitä vallankumouksella voi olla.

Käyttäkää hyväksenne hengähdystaukoa, vaikkapa se kestäisi vain tunnin, kun se kerran on teille annettu, pitääksenne yllä yhteyttä kaukoselustaan, muodostaaksenne siellä uusia armeijoita. Luopukaa harhaluuloista, joiden vuoksi elämä on teitä rangaissut ja rankaisee vielä ankarammin. Edessämme hämmöittää mitä raskaimpien tappioiden kausi, se on jo olemassa, se on osattava ottaa huomioon ja oltava valmiit tekemään sitkeää työtä illegaalisissa oloissa, ilmeisen saksalaisen orjuuden oloissa: sitä ei tarvitse kunnistella; se on todella Tilsitin rauha. Jos me kykenemme toimimaan siten, niin silloin voimme tappioista huolimatta sanoa täysin varmoina, että me voitamme. (Suosionosoituksia.)

2

LOPPULAUSE SELOSTUKSEEN SODASTA JA RAUHASTA
MAALISKUUN 8 pnä

Toverit, sallikaa minun aloittaa verrattain vähäpätöisistä huomautuksista, lopusta. Tov. Buharin meni puheensa lopussa niin pitkälle, että vertasi meitä Petljuraan. Jos hän luulee asian olevan siten, niin kuinka hän saattaa olla edelleenkin samassa puolueessa meidän kanssamme? Eikö se ole korulause? Tietysti on, sillä jos asia olisi todellakin siten, niin me emme olisi samassa puolueessa. Yhdessä olomme osoittaa, että yhdeksässä kymmenesosassa olemme Buharinin kanssa samaa mieltä. Tosin hän lisäili hiukan vallankumouksellisia korulauseita siitä, että olemme aikoneet kavaltaa Ukrainan. Olen varma, ettei tuollaisista ilmeisistä joutavuuksista kannata puhua. Palaan toveri Rjazanoviin ja haluan nyt todeta, että samoin kuin kerran kymmenessä vuodessa sattuva poikkeus vain vahvistaa säännön, samoin häneltäkin on vahingossa luiskahtanut vakava lause. (S u o s i o n o s o i t u k s i a.) Hän sanoi, että Lenin luovuttaa paikkaa voittaakseen aikaa. Tämä on miltei filosofista päättelyä. Tällä kertaa kävi niin, että tov. Rjazanov sanoi todella aivan vakavan lauseen, joka sisältää koko asian olemuksen: minä haluan luovuttaa todelliselle voittajalle paikkaa voittaakseni aikaa. Siinä ja vain siinä on koko asian olemus. Kaikki muu on pelkkää puhetta: vallankumouksellisen sodan tarpeellisuus, talonpoikaiston nousu y.m.s. Kun tov. Buharin esittää asian niin, että sodan mahdollisuuden suhteen ei voi olla kahdenlaista mielihäilyä ja sanoo: „kysykää keneltä sotilashenkilöltä tahansa” (kirjoitin muistiin hänen sanansa), kun hän kerran asettaa kysymyksen niin, että kysyy keneltä sotilashenkilöltä tahansa, niin vastaan hänelle: tuollaiseksi

keneksi tahansa sotilashenkilöksi osoittautui ranskalainen upseeri, jonka kanssa jouduin keskusteluihin. Tuo ranskalainen upseeri, joka katsoi minuun tietenkin vihaisin silmin,— minähän myin Venäjän saksalaisille,— sanoi: „Olen rojalisti, kannatan monarkiaa Ranskassakin, kannatan Saksan tappiota, älkää luulko minua Neuvostovallan kannattajaksi,— kuinka sellaista voisi luulla, onhan hän monarkisti,— mutta olin sillä kannalla, että te allekirjoittaisitte Brestin sopimuksen, sillä se oli välttämätöntä”³⁹. Siinä teille „kysykää keneltä sotilashenkilöltä tahansa”. Kenen sotilashenkilön tahansa täytyi sanoa samaa mitä minä sanoin: Brestin sopimus piti allekirjoittaa. Kun Buharinin puheesta käy nyt selville, että meidän erimielisyytemme ovat tuntuvasti vähentyneet, niin se johtuu siitä, että hänen kannattajansa ovat salanneet erimielisyyksien peruskohdan.

Kun Buharin nyt peittoaa meitä siitä, että olemme demoralisoineet joukot, niin hän on ehdottomasti oikeassa, mutta hän peittoaa itseään eikä meitä. Kuka keitti tuon sopan KK:ssa? — Te, tov. Buharin. (N a u r u a.) Huutakaa kuinka kovasti hyvänsä „ei”, niin sittenkään totuus ei pala tulesakaan: me olemme omassa toveripiirissämme, olemme omassa edustajakokouksessamme, ei ole mitään salailemista, on sanottava totuus. Ja totuus on se, että KK:ssa oli kolme suuntausta. Helmikuun 17 pnä Lomov ja Buharin eivät äänestäneet. Pyysin panemaan äänestyksen paperille, monistamaan sen; jokainen puolueen jäsen voi pistäytyä sihteeriin, jos haluaa, ja tutustua äänestykseen, tammi-kuun 21 pn historialliseen äänestykseen, joka osoittaa, että juuri he epäröivät, kun taas me emme epäröineet vähääkään, me sanoimme: „hyväksykäämme Brestin rauha — parempaa ei saada — valmistellaksemme vallankumouksellista sotaa”. Olemme jo nyt voittaneet viisi päivää Pietarin evakuointiin. Nyt on julkaistu Krylenkon ja Podvoiskin vetoamus⁴⁰. He eivät kuuluneet vasemmistolaisiin, Buharin suhtautui heihin halveksien ja sanoi, että „vedetään esiin” Krylenko, ikään kuin me olisimme keksineet sen, mitä Krylenko selosti. Olemme siitä aivan samaa mieltä; niinhän se asia on, sotilashenkilöthän todistivat sen, mitä minä sanoin, mutta te yritätte selviytyä asiasta sillä, että saksalaiset eivät tule hyökkäämään. Voidaanko tätä tilannetta verrata lokakuuhun, jolloin kysymyksessä

ei ollut aseistus? Ei, jos tahdotte ottaa huomioon tosiasiat, niin ottakaa huomioon se, että erimielisyydet koskivat sitä, ettei sotaa saa aloittaa silloin, kun se on ilmeisen epäedullista. Kun тов. Buharin aloitti loppulauseensa jyrisevällä kysymyksellä: „onko sota lähiaikoina mahdollinen?“, niin se hämmästytti minua suuresti. Vastaan epäröimättä: se on mahdollinen, mutta nyt on hyväksyttävä rauha. Siinä ei ole mitään ristiriitaa.

Näiden lyhyiden huomautusten jälkeen ryhdyn vastaamaan seikkaperäisesti edellisille puhujille. Radekin suhteen minun on tehtävä poikkeus. Mutta oli toinen puhe — тов. Uritskin puhe. Mitä muuta siinä oli paitsi Canossaa, „kavallusta“, „perääntymistä“, „mukautumista“? Mitä se sellainen on? Eikö tuo teidän kritiikkinne ole jostain vasemmistoeserräläisestä lehdestä? Toveri Bubnov luki meille ilmoituksen, jonka olivat jättäneet KK:hon ne keskuskomitealaiset, jotka pitävät itseään hyvin vasemmistolaisina ja ovat antaneet täydellisen mielenosoitusnäytteen koko maailmalle: „KK:n menettely antaa iskun maailman proletariaatille“. Eikö se ole korulause? „Näytetään koko maailmalle voimattomuutemme!“. Miten me olemme sen näyttäneet? Sitenkö, että tarjosimme rauhaa? Sitenkö, että armeija lähti pakoon? Emmekö me todistaneet, että sodan aloittaminen Saksaa vastaan nyt, hyväksymättä Brestin rauhaa, merkitsee sitä, että näytetään maailmalle, että armeijamme on sairas, että se ei halua lähteä taisteluun? Se on hölynpölyä, kun Bubnov väittää, että me saimme aikaan koko tuon epäröinnin, — se johtui siitä, että armeijamme oli sairas. Kuitenkin hengähdystauko oli jollainkin annettava. Jos olisi noudatettu oikeaa strategiaa, niin meillä olisi ollut jo kuukausi hengähdysaikaa, mutta koska te noudatitte väärää strategiaa, on meillä ollut vasta viisi päivää hengähdysaikaa — sekin on hyvä. Sotahistoria osoittaa, että paniikin vallassa pakenevan armeijan pysäyttämiseen tarvitaan joskus vain muutamia päiviä. Ken ei hyväksy, ei allekirjoita nyt helvetillistä rauhaa, hän on korulauseiden eikä strategian mies. Siinä se onnettomuus onkin. Kun keskuskomitealaiset kirjoittavat minulle: „voimattomuuden näytös“, „kavallus“, niin se on mitä vahingollisin, tyhjänpäiväisin lapsellinen korulause. Me näytimme voimattomuutemme yrittäessämme sotia silloin, kun sitä ei saanut tehdä, kun hyökkäys meidän kimppuumme

oli kiertämätön. Mitä tulee pihkovalaisiin talonpoikiin, niin me tuomme heidät Neuvostojen edustajakokoukseen kertomaan, miten saksalaiset kohtelevat, jotta he saisivat aikaan sellaisen mielenlaadun, jolloin pakokauhua poteva sotamies alkaa toipua ja sanoo: „Niin, nyt käsitän, ettei tämä ole sitä sotaa, jonka bolshevikit lupasivat lopettaa, tämä on uutta sotaa, jota saksalaiset käyvät Neuvostovaltaa vastaan”. Silloin alkaa tervehtyminen. Mutta te herätätte kysymyksen, jota ei voida ratkaista. Kukaan ei tiedä hengähdystauon kestoaikaa.

Edelleen minun täytyy kosketella тов. Trotskin asennetta. Hänen toiminnassaan on erotettava kaksi puolta: silloin, kun hän aloitti neuvottelut Brestissä käyttäen niitä erinomaisesti agitaatiotarkoituksiin, me kaikki olimme samaa mieltä тов. Trotskin kanssa. Hän siteerasi osan kanssani käymästään keskustelusta, mutta lisään, että me sovimme keskenämme siitä, että kestämme saksalaisten uhkavaatimukseen saakka, uhkavaatimuksen jälkeen annamme periksi. Saksalaiset petkuttivat meitä: he varasivat seitsemästä päivästä viisi ⁴¹. Trotskin taktiikka, mikäli sen tarkoituksena oli viivytyks, oli oikea: siitä tuli väärä silloin, kun ilmoitettiin sota lopetetuksi eikä rauhaa oltu allekirjoitettu. Minä kehotin aivan selvästi allekirjoittamaan rauhan. Me emme voineet saada parempaa rauhaa kuin oli Brestin rauha. Kaikille on selvää, että hengähdystauko olisi kestänyt jo kuukauden ja että emme olisi siinä hävinneet. Kun kerran historia on pyyhkäissyt sen pois, niin sitä ei kannata muistella, mutta on naurettavaa, kun Buharin sanoo: „elämä näyttää, että olimme oikeassa”. Minä olin oikeassa, sillä kirjoitin siitä jo vuonna 1915: „On valmistauduttava käymään sotaa, sota on väistämätön, se on tulossa, se tulee” *. Mutta rauha olisi pitänyt tehdä eikä suotta pöyhkeillä. Ja rauha piti tehdä semmitenkin, kun sota tulee, ja nyt ainakin helpotamme Pietarin evakuointia, olemme sitä helpottaneet. Se on tosiasia. Kun тов. Trotski esittää uusia vaatimuksia: „luvatkaa, ettette allekirjoita rauhaa Vinnitshenkon kanssa”, niin sanon, etten missään tapauksessa anna sellaista sitoumusta ⁴². Jos edustajakokous antaisi sitoumuksen, niin en minä eikä yksikään kanssani samoin ajattelevista, ei kukaan ottaisi sitä

* Ks. Teokset, 21. osa, ss. 400—401. Toim.

vastuulle. Se merkitsisi, että selvän manöverointilinjan — perääntyä ja joskus, kun on mahdollista, hyökätä — asemesta sitoisimme jälleen itsemme muodollisella päätöksellä. Sodassa ei saa milloinkaan sitoa itseään muodollisilla seikoilla. On naurettavaa olla tuntematta sotahistoriaa, olla tietämättä sitä, että sopimus on voimienkokoamiskeino: viittasin jo Preussin historiaan. Muutamat totta tosiaan ajattelevat kuin lapset: olet allekirjoittanut sopimuksen, siis olet myynyt itsesi pahalaiselle, olet joutunut helvettiin. Se on suorastaan naurettavaa, sillä osoittaahan sotahistoria selvääkin selvemmin, että sopimuksen allekirjoittaminen tappion tapauksessa on keino voimien kokoamiseksi. Historiassa on ollut tapauksia, jolloin sodat ovat seuranneet toinen toisensa jälkeen, kaiken sen olemme unohtaneet, me näemme, että vanha sota muuttuu...*. Jos mielenne tekee, niin sitokaa itsenne muodollisilla seikoilla ikiajoiksi ja antakaa vastuunalaiset paikat siinä tapauksessa vasemmistoieserrille. Me emme ota sitä vastuullemme. Tässä ei ole pienintäkään pyrkimystä kahtiajakoon. Olen varma, että elämä opettaa teidät. Maaliskuun 12 päivä ei ole vuorten takana, silloin saatte runsaasti aineistoa ⁴³.

Toveri Trotski sanoo, että se on petturuutta sanan täydessä merkityksessä. Minä väitän, että tämä on aivan väärä näkökanta. Esittääkseni asian konkreettisesti otan esimerkin: kulkee kaksi ihmistä, heidän kimppuunsa hyökkää kymmenen ihmistä, toinen tappelee vastaan, toinen lähtee pakoon — se on petturuutta; mutta jos on kaksi satatuhantista armeijaa ja niitä vastassa viisi armeijaa; toisen armeijan on saartanut kaksisataa tuhatta miestä, toisen pitäisi ehättää apuun, mutta sen tiedossa on, että kolmesataa tuhatta on sijoitettu niin, että muodostuu ansa: saako silloin mennä apuun? Ei, ei saa. Se ei ole petturuutta eikä pelkuruutta: pelkkä luvun suureneminen on muuttanut kaikki käsitteet, jokainen sotilashenkilö tietää sen; se ei ole persoonallinen käsite: menetellessäni näin säästän armeijani, joutukoon toinen armeija vankeuteen, minä uudistan omani, minulla on liittolaisia, odotan aikani ja liittolaiset tulevat. Vain siten voidaan päätellä; mutta kun sotilaskäsitteisiin sotketaan toisia, niin siitä ei synny muuta kuin korulauseita. Niin ei saa harjoittaa politiikkaa.

* Pikakirjoituspöytäkirjasta puuttuu muutamia sanoja. *Toim.*

Me olemme tehneet kaiken, mikä on mahdollista. Allekirjoittamalla sopimuksen me olemme säilyttäneet Pietarin, vaikkapa vain muutamaksi päiväksi. (Jättäkööt sihteerit ja pikakirjoittajat tämän kirjoittamatta.) Sopimuksessa on käsketty viemään pois Suomesta sotaväkemme, ilmeisen kelvoton sotaväkemme, mutta meitä ei ole kielletty viemästä aseita Suomeen. Jos Pietari olisi kukistunut muutama päivä sitten, niin Pietari olisi joutunut pakokauhun valtaan, emmekä me olisi saaneet viedyksi mitään pois, mutta näiden viiden päivän aikana olemme auttaneet suomalaisia tovereitamme,— en voi sanoa, kuinka suuresti, sen he tietävät itse.

Puheet siitä, että olemme pettäneet Suomen, ovat mitä lapsellisinta sanahelinää. Siten me juuri autoimmekin, että ajoissa peräännyimme saksalaisten edessä. Venäjä ei milloinkaan tuhoudu, vaikka Pietari sortuisikin, siinä тов. Buharin on tuhat kertaa oikeassa, mutta jos manöveroidaan Buharinin malliin, niin silloin saatetaan turmella hyvä vallankumous. (N a u r u a.)

Emme ole pettäneet enempää Suomea kuin Ukrainaa-kaan. Siitä meitä ei voi moittia yksikään tietoinen työläinen. Autamme millä voimme. Sotaväestämme emme ole yhtään hyvää miestä tuoneet pois emmekä tuo. Kun te sanotte, että Hoffmann saa kiinni, tavoittaa teosta, niin sen hän tietenkin saattaa tehdä, sitä en epäile, mutta miten monessa päivässä hän sen tekee, sitä hän ei tiedä eikä sitä kukaan tiedä. Sitä paitsi teidän mielipiteenne, että hän saa kiinni, tavoittaa teosta, on poliittisia voimasuhteita koskeva näkökohta, josta puhun myöhemmin.

Selitettyäni, miksi en voi millään muotoa hyväksyä Trotskin ehdotusta — sillä niin ei saa harjoittaa politiikkaa,— minun on sanottava, että Radek näytti esimerkin siitä, missä määrin toverit edustajakokouksessamme ovat loitonneet sanahelinästä, jota on tosiasiallisesti vielä Uritskilla. Radekin käyttämän puheenvuoron nojalla en voi mitenkään syyttää häntä sanahelinästä. Hän sanoi: „Tässä ei ole hiventäkään petturuutta eikä häpeää, sillä on selvää, että olette perääntyneet ylivoimaisen sotilasmaidin edessä”. Tämä arvio kumoaa koko Trotskin kannan. Kun Radek sanoi: „Hammasta purren on valmisteltava voimia”, niin se on totta, sen allekirjoitan täydellisesti: ei pöyhkeillen, vaan hammasta purren on valmistauduttava.

Älä pöyhkeile, vaan valmista voimia hammasta purren. Vallankumouksellinen sota tulee, sen suhteen meillä ei ole erimielisyyksiä, erimielisyyttä on Tilsitin rauhan suhteen — onko se allekirjoitettava? Pahinta on sairas armeija, niin, ja sen vuoksi KK:ssa pitää olla sama varma linja eikä erimielisyyksiä tai keskilinjaa, jota myös тов. Buharin on kannattanut. Hengähdystaukoa en kuvaile millään ruusunväreillä; ei kukaan tiedä, miten kauan hengähdystauko tulee jatkumaan, enkä minäkään tiedä sitä. Ponnistukset, joiden avulla minusta yritetään puristaa irti tietoja siitä, kuinka kauan hengähdystauko tulee jatkumaan, ovat naurettavia. Koska rautatiet ovat säilyneet, me autamme sekä Ukrainaa että Suomea. Käytämme hyväksemme hengähdystaukoa, manöveroimme, peräännymme.

Saksalaiselle työläiselle ei voida enää sanoa, että venäläiset oikuttelevat, onhan nyt selvää, että päälle karkaamassa on saksalais-japanilainen imperialismi, ja se tulee selväksi jokaiselle; sen lisäksi, että saksalaiset haluavat kuristaa bolshevikit, he haluavat riehua myös Lännessä; kaikki on mennyt sekaisin, ja tässä uudessa sodassa täytyy manöveroida ja pitää osata manöveroida.

Kajoten тов. Buharinin puheeseen totean, että kun häneltä puuttuu argumentteja, niin hän ottaa yhtä ja toista Uritskilta ja sanoo: „Sopimus häpäisee meitä”. Siinä ei tarvita argumentteja: jos meidät on häväisty, niin meidän pitäisi kasata paperit ja paeta, mutta vaikka meidät onkin „häväisty”, niin en luule, että asemiamme olisi horjutettu. Тов. Buharin yritti eritellä asemiemme luokkaperustaa, mutta sen sijaan hän kertoi vitsin moskovalaisesta taloustieteilijävainajasta. Kun taktiikallamme sanottiin olevan yhteyttä elintarvikekeinotteluun, niin totta tosiaan, se oli naurettavaa, silloin unohdettiin, että koko luokan suhde, luokan eikä elintarvikekeinottelijain suhde osoittaa meille, että Venäjän porvaristo ja kaikki sen hännystelijät — delonardalaiset ja novajazhizniläiset — usuttavat meitä kaikin voimin tähän sotaan. Mutta te ette korosta tätä luokkasuhdetta koskevaa tosiasiaa. Jos nyt julistetaan sota Saksalle, niin se merkitsee, että annetaan Venäjän porvariston provosoida itsemme. Se ei ole uutta, sillä se on mitä varmin, — en sano: ehdottoman varma, mitään ehdottoman varmaa ei ole olemassa, — mitä varmin keino suistaa meidät nyt kumoon. Kun тов. Buharin sanoi: elämä puhuu heidän puo-

lestaan, kaikki päättyy siten, että tunnustamme vallankumouksellisen sodan, niin hän juhli helppoa voittoa, sillä vallankumouksellisen sodan kiertämättömyyden me ennustimme jo vuonna 1915. Meidän erimielisyytemme koskivat sitä, hyökkääkö saksalainen vai ei; sitä, että meidän piti julistaa sota lopetetuksi; että vallankumouksellisen sodan etujen kannalta on peräännyttävä fyysillisesti, luovuttava alueesta, jotta voitettaisiin aikaa. Strategia ja politiikka sanelevat mitä katalimman rauhansopimuksen. Koska me hyväksymme tämän taktiikan, niin katoavat kaikki erimielisyytemme.

3

PÄÄTÖSLAUSELMA SODASTA JA RAUHASTA 44

Edustajakokous pitää välttämättömänä vahvistaa Neuvostovallan allekirjoittama tavattoman raskas ja nöyryyttävä rauhansopimus, joka on solmittu Saksan kanssa, koska meillä ei ole armeijaa, koska demoralisoitujen rintamaosastojen tila on äärimmäisen sairaaloinen, koska on välttämättöntä käyttää hyväksi jokaista, jopa pienintäkin hengähdysmahdollisuutta ennen imperialismin hyökkäystä sosialistisen Neuvostotasavallan kimppuun.

Imperialististen valtioiden usein toistuvat sotilaalliset hyökkäykset (niin Länneestä kuin Idästäkin) Neuvostovenäjää vastaan ovat historiallisesti kiertämättömiä tänä alkaneena sosialistisen vallankumouksen kautena. Näiden hyökkäysten historiallinen kiertämättömyys saattaa nykyisin, kun kaikki valtion sisäiset, luokkaluontoiset samoin kuin kansainvälisetkin suhteet ovat kärjistyneet äärimmilleen, saattaa milloin hyvänsä, aivan piakkoinkin, jopa muutamana päivänä kuluessa, johtaa uusiin imperialistisiin hyökkäyssotiin yleensä sosialistista liikettä vastaan ja varsinkin Venäjän Sosialistista Neuvostotasavaltaa vastaan.

Sen vuoksi edustajakokous ilmoittaa, että puolueemme, koko tietoisien proletariaatin etujoukon sekä Neuvostovaltan ensivuoroisena ja tärkeimpänä tehtävänä edustajakokous pitää mitä tarmokkaimpien, armottoman päättävien ja drakonisten toimenpiteiden suorittamista, jotta voitaisiin kohottaa Venäjän työläisten ja talonpoikien itsekuria ja kuria, selittää Venäjän lähentyvän historiallisen kiertämättömästi isänmaallista, sosialistista vapausotaa, muodostaa kaikkialla tiukasti yhteenliitettyjä ja yhtenäisen, rautaisen tahdon yhteensitomia joukkojärjestöjä, sellai-

sia järjestöjä, jotka pystyvät yksimieliseen ja antaumukselliseen toimintaan sekä kansan elämän tavallisina että varsinkin sen kriittisinä hetkinä,— ja vihdoin opettaa kumpaankin sukupuoleen kuuluvalla aikuiselle väestölle kaikinpuolisesti ja järjestelmällisesti sotilastietoja ja sodankäyntitaitoa.

Edustajakokous pitää Venäjällä voittaneen sosialistisen vallankumouksen varmentamisen luotettavimpana takeena vain sen kehittämistä yleismaailmalliseksi työväenvallankumoukseksi.

Edustajakokous on varma siitä, että maailmanvallankumouksen etujen kannalta katsoen Neuvostovallan ottama askel — maailman areenalla nykyään vallitsevat voimasuhteet huomioonottaen — oli väistämätön ja välttämätön.

Vakuuttuneena siitä, että työväenvallankumous kypsyy jatkuvasti kaikissa sotaikäyvissä maissa, mikä valmistaa imperialismin väistämätöntä ja täydellistä tappiota, edustajakokous ilmoittaa, että Venäjän sosialistinen proletariaatti tulee kaikin voimin ja kaikin käytettävissään olevin keinoin tukemaan kaikkien maiden proletariaatin veljellistä vallankumouksellista liikettä.

*Julkaistu ensi kerran
tammikuun 1 pnä 1919
„Kommunar” lehden 1. numerossa*

*Julkaistaan lehden tekstistä,
joka on tarkistettu
käsikirjoituksen mukaan*

4

HUOMAUTUKSIA NIITÄ KORJAUKSIA VASTAAN,
JOITA TROTSKI EHDOTTI PÄÄTÖSLAUSELMAAN
SODASTA JA RAUHASTA ⁴⁶
MAALISKUUN 8 pnä (AAMULLA)

I

Toverit, puheessani jo sanoin, etten minä eivätkä minun kannattajani pidä mahdollisena hyväksyä tätä korjausta. Me emme saa missään tapauksessa sitoa käsiämme yhdessäkään strategisessa manööverissa. Kaikki riippuu voima-suhteista ja siitä hetkestä, jolloin nämä tai nuo imperialistiset maat hyökkäävät kimppuumme, hetkestä, jolloin armeija pääsee epäilemättä alkaneessa tervehtymisessään niin pitkälle, että pystymme ja olemme velvollisia kieltäytymään rauhan allekirjoittamisesta sekä julistamaan sodan. Tov. Trotskin ehdottamien korjausten asemesta olen suostuvainen hyväksymään seuraavat korjaukset:

Ensinnäkin on sanottava — ja tästä seikasta tulen pitämään tiukasti kiinni, — ettei tätä päätöslauselmaa julkaista lehdistössä, vaan ainoastaan tiedotetaan sopimuksen ratifiointista.

Toiseksi, KK:lle annetaan oikeus tehdä julkaisemis- muotoa ja sisältöä koskevia muutoksia japanilaisten mahdollisen hyökkäyksen johdosta.

Kolmanneksi on sanottava, että edustajakokous valtuuttaa puolueen KK:n purkamaan kaikki rauhansopimukset sekä julistamaan sodan mille imperialistiselle valtiolle tahansa ja koko maailmalle silloin, kun puolueen KK katsoo hetken sitä varten sopivaksi.

Nämä valtuudet sopimusten purkamiseen millä hetkellä hyvänsä meidän on KK:lle annettava, mutta se ei missään tapauksessa merkitse, että puramme ne nyt heti, nykyään vallitsevassa tilanteessa. Nyt meidän ei pidä mitenkään

sitoo käsiämme. Sanat, jotka тов. Trotski ehdottaa liitettäväksi, kokoavat niiden äänet, jotka ovat yleensä ratifiointia vastaan ja puoltavat keskilinjaa, joka muodostaa jälleen sellaisen tilanteen, että yksikään työläinen, yksikään sotilas ei käsitä mitään meidän päätöslauselmastamme.

Päätämme nyt, että sopimus on ratifioitava ja valtuutamme Keskuskomitean julistamaan sodan millä hetkellä hyvänsä, sillä meitä vastaan valmistellaan hyökkäystä mahdollisesti kolmelta taholta; Englanti tai Ranska haluaa riistää meiltä Arkangelin — se on täysin mahdollista, mutta meidän ei tietenkään pidä millään tavalla sitoa keskustelostamme enempää rauhansopimuksen purkamisen suhteen kuin sodan julistamisenkaan suhteen. Annamme Ukrainalle rahallista apua, autamme millä voimme. Mutta joka tapauksessa ei pidä antaa sellaista sitoumusta, ettemme allekirjoita mitään rauhansopimusta. Toinen toisensa jälkeen seuraavien laajenevien sotien kaudella kehkeytyy uusia kombinaatioita. Rauhansopimus on pelkästään elävää manöverointia — joko pidämme kiinni tästä luovimisehdosta tahi jo ennakolta sidomme muodollisesti kätemme niin, ettemme pääse liikahtamaan: emme voi tehdä rauhaa emmekä sotia.

II

Minähän sanoin: ei, sitä en voi hyväksyä. Tämä korjaus ehdotus on vihjaus ja ilmaisee sen, mitä тов. Trotski haluaa sanoa. Vihjauksia ei pidä panna päätöslauselmiin.

Ensimmäisessä kohdassa sanotaan, että me hyväksymme sopimuksen ratifiointin, koska katsomme välttämättömäksi käyttää hyväksi jokaista, jopa pienintäkin hengähdysmahdollisuutta ennen imperialismin hyökkäystä sosialistisen Neuvostotasavallan kimppuun. Puhuessamme hengähdystausta me emme unohda, että hyökkäys tasavaltaamme vastaan jatkuu. Siinä se ajatukseni, jota korostin loppulauseessa.

5

HUOMAUTUS SITÄ KORJAUSTA VASTAAN,
JONKA RADEK EHDOTTI PÄÄTÖSLAUSELMAAN
SODASTA JA RAUHASTA
MAALISKUUN 8 p:nä (AAMULLA)

Minulla ei ole nyt mahdollisuutta vastata tov. Radekin polemisointiin,— koska en äänestä, minulla ei ole äänestyksen motiiveja. Tavallisessa järjestyksessä en voi vastata, en halua pitkittää edustajakokousta pyytämällä puheenvuoroa vastatakseni tuohon polemisointiin. Siksi palautan mieleen vain sen, mitä sanoin loppulauseessa, ja toiseksi esitän vastalauseen sen johdosta, että puheenvuoro äänestyksen motiiveista muutetaan polemisoinniksi, johon en voi vastata.

6

LISÄYS PÄÄTÖSLAUSELMAAN SODASTA JA RAUHASTA

Edustajakokous pitää tarpeellisena olla julkaisematta hyväksytyä päätöslauselmaa ja velvoittaa kaikki puolueen jäsenet pitämään tämän päätöslauselman salassa. Lehtiin annetaan vain — ja sitä paitsi ei tänään, vaan KK:n ohjeen mukaisesti — tiedotus, että edustajakokous kannattaa rati-
fiointia.

Sen lisäksi edustajakokous korostaa erikoisesti, että KK:lle annetaan valtuudet purkaa milloin tahansa kaikki imperialististen ja porvarillisten valtioiden kanssa solmitut rauhansopimukset ja myös julistaa näille valtioille sota.

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

7

HUOMAUTUS SITÄ KORJAUSTA VASTAAN,
JONKA ZINOVJEV EHDOTTI SOTAA JA RAUHAA KOSKEVAN
PÄÄTÖSLAUSELMAN LISÄYKSEEN
MAALISKUUN 8 p:nä

Toverit, mielestäni ei ole syytä tehdä тов. Zinovjevin esittämää korjausta ⁴⁶. Oletan, että salissa on ainoastaan puolueen jäseniä, luulen, että kysymyksen valtiollisen tärkeyden vuoksi voidaan päättää, että jokainen tässä salissa oleva henkilö antaa henkilökohtaisella allekirjoituksella varustetun sitoumuksen asiasta.

Se ei ole lainkaan mikään turha toimenpide, me elämme oloissa, jolloin sotasalaisuudet ovat Venäjän tasavallalle hyvin tärkeitä, mitä oleellisimpia kysymyksiä. Kun sanomme lehdistössä, että edustajakokous hyväksyi ratifiointin, niin silloin ei voi syntyä väärinkäsitystä. Ehdotan vain, ettei tästä äänestettäisi nyt, sillä saattaa tulla muutoksia: jo tänään pitäisi tulla tietoja, olemme ryhtyneet erikoistoimenpiteisiin, että meille tiedotettaisiin koillisesta ja etelästä — nämä tiedot saattavat muuttaa yhtä ja toista. Kun kerran edustajakokous myöntyy siihen, että meidän pitää manöveroida vallankumouksellisen sodan etuja silmälläpitäen, ja vieläpä valtuuttaa KK:n julistamaan sodan, niin on selvää, että siitä on kumpikin puolueen osa samaa mieltä, väittelyä onkin käyty vain siitä, onko sotaa jatkettava ilman mitään hengähdystaukoa vai ei. Arvelen, että tehdessäni tällaisen korjausehdotuksen puhun asiasta, joka on ehdottoman selvä enemmistölle sekä oppositiolle; luulen, ettei muunlaista tulkintaa voi olla. Katson käytännöllisemmäksi vahvistaa vain sen, että asia on pidettävä salassa. Sitä paitsi on ryhdyttävä lisätoimenpiteisiin ja vaadittava jokaiselta tässä salissa olevalta henkilökohtaisella allekirjoituksella varustettu sitoumus kyseisestä asiasta.

8

EHDOTUS

SOTAA JA RAUHAA KOSKEVAN PÄÄTÖSLAUSELMAN JOHDOSTA
MAALISKUUN 8 pnä

I

Koska päätöslauselma jaettiin, niin eikö voitaisi nyt päättää, että jokainen päätöslauselman saanut tuo sen heti, viipymättä tälle pöydälle. Se on yksi keino sotasalaisuuden säilyttämiseksi.

II

Pyydän panemaan äänestykseen. Puoluekeskuksiimme kuuluu aikuista väkeä, joka ymmärtää, että sotasalaisuuden sisältävät tiedotukset tehdään suullisesti. Sen vuoksi vaadin tiukasti, että kaikki käsissä olevat päätöslauselmatekstit pannaan viipymättä tälle pöydälle.

9

SELOSTUS PUOLUEOHJELMAN TARKISTUKSESTA ⁴⁷
JA PUOLUEEN NIMEN MUUTOKSESTA ⁴⁸
MAALISKUUN 8 pnä (ILLALLA)

Toverit, puolueen nimen muuttamista koskevasta kysymyksestä, kuten te tiedätte, on puolueessa käyty huhtikuusta 1917 alkaen melko perusteellista väittelyä, ja sen vuoksi Keskuskomiteassa on päästy heti päätökseen, joka ei nähdäkseni herätä suuria tai eipä juuri minkäänlaisia kiistoja: nimittäin Keskuskomitea kehottaa teitä muuttamaan puolueemme nimen, nimittämään sen Venäjän kommunistiseksi puolueeksi, suluissa bolshevikit. Me kaikki pidämme tätä lisäystä välttämättömänä, sillä sana „bolshevikki” on saanut kansalaisyhteisyydet sekä Venäjän poliittisessa elämässä että kaikissa niissä ulkomaisissa lehdissä, jotka seuraavat Venäjän tapahtumien kehitystä yleispiirtein. Että nimitys „sosialidemokraattinen puolue” on tieteellisesti väärä, se on myös jo selitetty lehdistösämme. Kun työläiset perustivat oman valtionsa, he joutuivat tilanteeseen, että entinen käsite demokratismista, porvarillisesta demokratisminä, osoittautui vallankumouksemme kehityksen kulussa vanhentuneeksi. Meillä on nyt tyypiltään sellainen demokratia, jollaista Länsi-Euroopassa ei ole missään ollut. Sen esikuvana oli vain Pariisin Kommuuni, mutta Pariisin Kommuunista Engels sanoi, ettei Kommuuni ollut valtio sanan varsinaisessa merkityksessä ⁴⁹. Sanalla sanoen kun työtätekevät joukot itse ottavat käsiinsä valtion hallinnan ja tätä valtiojärjestelmää tukevien aseellisten voimien luomisen, niin katoaa erikoinen hallintokoneisto, katoaa erikoinen tietyn valtiollisen väkivallan koneisto emmekä me sen vuoksi tietenkään voi olla vanhassa muodossa esiintyvän demokratian kannalla.

Toisaalta taas ryhtyessämme suorittamaan sosialistisia uudistuksia meidän on asetettava itsellemme selvä päämäärä, johon noilla uudistuksilla viime kädessä pyritään, nimittäin kommunistisen yhteiskunnan luominen, yhteiskunnan, joka ei rajoitu vain tehtaiden, maan ja tuotantovälineiden pakkoluovuttamiseen, ei rajoitu vain tuotantoa ja tuotteiden jakoa koskevaan tiukkaan tilinpitoon ja valvontaan, vaan menee pitemmälle, toteuttaa periaatteen: jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan. Juuri sen vuoksi nimitys kommunistinen puolue onkin ainoa tieteellisesti oikea nimitys. Se vastaväite, että tuo nimitys saattaa antaa aiheita siihen, että meidät sekoitetaan anarkisteihin, torjuttiin Keskuskomiteassa heti, sillä anarkistit eivät milloinkaan nimitä itseään pelkästään kommunisteiksi, vaan tekevät sen tietyin lisäyksin. Tässä suhteessa on olemassa kaikenlaisia sosialismin muunnelmia, mutta ne eivät kuitenkaan aiheuta sosialidemokraattien sekottamista sosialireformisteihin ja kansallissosialisteihin y.m.s. puolueisiin.

Toisaalta mitä tärkeimpänä puolueen nimen muuttamisen perusteena on se, että kaikkien Euroopan kehittyneimpien maiden vanhat viralliset sosialistiset puolueet eivät ole tähän mennessä selviytyneet siitä sosialishovinismi- ja sosialipatriotismi-intoilusta, joka tämän sodan aikana johti Euroopan virallisen sosialismin täydelliseen vararikkoon, ja jonka vuoksi melkein kaikki viralliset sosialistiset puolueet ovat tähän saakka olleet työväen vallankumouksellisen sosialistisen liikkeen todellisena jarruna, sen todellisena häntana. Ja meidän puolueemme, jota kohtaan kaikkien maiden työtätekevät joukot kieltämättä osoittavat tällä kertaa hyvin suurta myötätuntoa,—meidän puolueemme on esitettävä mahdollisimman päättävä, jyrkkä, selvä ja kaksimielisyydestä vapaa ilmoitus, että se katkaisee yhteytensä tuohon vanhaan viralliseen sosialismiin, ja siinä mielessä puolueen nimen muutos on parhain keino päämäärän saavuttamiseksi.

Edelleen, toverit, paljon vaikeampi oli kysymys ohjelman teoreettisesta osasta, sen käytännöllisestä ja poliittisesta osasta. Mitä tulee ohjelman teoreettiseen osaan, niin meillä on tiettyä aineistoa, nimittäin on julkaistu moskovalainen ja pietarilainen kokoelma puolueen ohjelman tarkistuksesta ⁵⁰; puolueemme kahdessa tärkeimmässä teoreettisessa

aikakauslehdessä: Pietarissa ilmestyneessä „Prosveshtshenijessa”⁵¹ ja Moskovassa ilmestyneessä „Spartakissa”⁵² julkaistiin kirjoituksia, joissa perusteltiin puolueemme ohjelman teoreettisen osan muuttamisen määrättyjä suuntia. Siinä suhteessa on tiettyä aineistoa olemassa. On hahmottunut kaksi perusnäkökantaa, jotka nähdäkseni eivät eroa toisistaan ainakaan perinpohjaisesti, periaatteellisesti; toinen näkökanta, jota puolustin, on sellainen, ettei meillä ole mitään syytä heittää pois ohjelmamme vanhaa teoreettista osaa, ja se olisi jopa virheellistäkin. Sitä on vain täydennettävä luonnehtimalla imperialismi, kapitalismin kehityksen korkein vaihe, ja myös luonnehtimalla sosialistisen vallankumouksen aikakausi pitäen lähtökohtana sitä, että tämä sosialistisen vallankumouksen kausi on alkanut. Olkoot vallankumouksemme, maailman proletaarisen armeijan osastomme kohtalot millaisia tahansa, olkoot vallankumouksen tulevat käännteet millaisia tahansa, niin joka tapauksessa tähän sotaan ryhtyneiden ja edistyneimmät maat nälänhätään, kurjuuteen ja villiyyteen saattaneiden imperialististen valtioiden objektiivinen asema on tosiasiallisesti pääsemätön. Ja tässä yhteydessä on sanottava samaa, mitä kolmekymmentä vuotta sitten, vuonna 1887, sanoi Friedrich Engels arvioidessaan Euroopan sodan todennäköistä perspektiiviä. Hän puhui, että Euroopassa tulee olemaan heitteillä tusinoittain kruunuja eikä kukaan halua nostaa niitä ylös, hän puhui siitä, millainen tavaton rappiotila tulee olemaan Euroopan maiden kohtalona ja siitä, että Euroopan sodan kauhut voivat johtaa vain yhteen lopputulokseen — hän sanoi näin: „joko työväenluokan voittoon tahi sellaisten olosuhteitten luomiseen, jotka tekevät tämän voiton mahdolliseksi ja välttämättömäksi”⁵³. Tästä asiasta Engels ilmaisi ajatuksensa erittäin tarkasti ja varovasti. Erotukseksi niistä, jotka vääristelevät marxilaisuutta ja tarjoavat myöhästyneinä virheellisiä järkeilyjään, joiden mukaan rappiotilan pohjalla ei sosialismia voi olla, Engels käsitti mainiosti, että jokainen sota, jokaisessa edistyneessäkin yhteiskunnassa käyty sota saa aikaan muutakin kuin rappiota, villiyyttä, kärsimyksiä ja onnettomuutta vereen läikähtyvien joukkojen keskuudessa ja että ei voida mennä takuuseen siitä, että tuo sota johtaa sosialismin voittoon; ja Engels sanoi, että se johtaa „joko työväenluokan voittoon tahi sellaisten olosuhteitten luomiseen, jotka

tekevät tämän voiton mahdolliseksi ja välttämättömäksi”, t.s. joudutaan siis mahdollisesti kokemaan vielä useita vaikeita siirtymiskausia, joiden vallitessa tullaan tavattomasti hävittämään kulttuuria ja tuotantovälineitä, mutta tuloksena voi olla vain työtätekevien joukkojen etujoukon, työväenluokan, nouseminen toimintaan ja siirtyminen siihen vaiheeseen, jolloin työväenluokka ottaa käsiinsä vallan rakentaakseen sosialistisen yhteiskunnan. Sillä tulkoon kulttuuri hävitetyksi kuinka pahasti tahansa, ei sitä voida pyyhkiä pois historiasta, sitä on vaikea ennallistaa, mutta mikään hävitys ei milloinkaan johda siihen, että tuo kulttuuri häviäisi kokonaan. Tuon kulttuurin tiettyjä osia, sen tiettyjä aineellisia jäännöksiä ei voida hävittää, vaikeuksia on vain sen ennallistamisessa. Tässä on siis toinen näkökanta, jonka mukaan meidän on säilytettävä vanha ohjelma ja täydennettävä sitä imperialismin ja yhteiskunnallisen vallankumouksen alun luonnehdinnalla.

Tämän näkökannan minä olen esittänyt julkaisemassani ohjelmaehdotuksessa *. Tov. Sokolnikov julkaisi toisen ehdotuksen moskovalaisessa kokoelmassa. Toisen näkökannan esitti keskusteluissamme muun muassa tov. Buharin ja painetussa sanassa — moskovalaisessa kokoelmassa tov. V. Smirnov. Tämän näkökannan sisältönä oli se, että ohjelman vanha teoreettinen osa on joko kokonaan pyyhittävä pois tahi poistettava melkein kokonaan ja vaihdettava uuteen, jossa ei luonnehdita tavaratuotannon ja kapitalismin kehityksen historiaa, kuten ohjelmassamme tehdään, vaan nykyistä kapitalismin korkeinta kehitysvaihetta, imperialismia, ja välitöntä siirtymistä yhteiskunnallisen vallankumouksen aikakauteen. En luule näiden kahden näkökannan eroavan toisistaan perinpohjaisesti ja periaatteellisesti, mutta puolustan omaa näkökantaani. Nähdäkseni olisi teoreettisesti väärin pyyhkäistä pois vanha ohjelma, jossa luonnehditaan kehitystä tavaratuotannosta kapitalismiin saakka. Siinä ei ole mitään virheellistä. Asiat ovat kehittyneet tällä tavalla, tällä tavalla ne kehittyvät, sillä tavaratuotanto synnytti kapitalismin ja se on johtanut imperialismiin. Se on yleinen maailmanhistoriallinen perspektiivi eikä sosialismin perustoja pidä unohtaa. Olkoot taistelun tulevat vaiheet millaisia tahansa, miten

* Ks. Teokset, 24. osa, ss. 455—459. *Toim.*

monien erinäisten mutkien kautta joutunemmekaan kulkemaan (ja niitä tulee olemaan hyvin paljon, näemme kokemuksesta, millaisia jättiläismäisiä murroksia vallankumouksen historiassa tapahtuu, ja toistaiseksi vain meillä; asiat lähtevät kehittymään paljon monimutkaisemmin ja nopeammin, kehitysvauhti tulee paljon kiihkeämmäksi ja käänteet paljon mutkaisemmiksi, kun vallankumous muuttuu Euroopan vallankumoukseksi), niin sitä varten, ettei näissä historian mutkissa ja murroksissa jouduttaisi hakoteille, vaan saataisiin säilytetyksi yleinen perspektiivi, että nähtäisiin se punainen lanka, joka yhdistää kapitalismin kehityksen ja sosialismiin johtavan tien, joka tuntuu meistä luonnollisesti suoralta, ja meidän pitääkin kuvitella se suoraksi nähdäksemme alun, jatkon ja lopun — todellisuudessa se ei tule milloinkaan olemaan suora, se tulee olemaan tavattoman monimutkainen —, ettei näissä murroksissa jouduttaisi hakoteille, ettei taka-askelten, perääntymisten ja väliaikaisten tappioiden kausina tahi kun historia tai vihollinen heittää meidät taaksepäin, ettei tällöin jouduttaisi hakoteille, on mielestäni tärkeää ja teoreettisesti oikeaa olla heittämättä pois vanhaa perusohjelmaamme. Sillä meillä, Venäjällä me elämme nyt vasta ensimmäistä kapitalismista sosialismiin siirtymisen vaihetta. Historia ei ole suonut meille sitä rauhanomaista tilannetta, joka teoreettisesti arveltiin koittavan joksikin aikaa ja joka olisi meille toivottava sekä tekisi mahdolliseksi kulkea nopeasti nämä siirtymisvaiheet. Me näemme heti, kuinka pahasti kansalaissota on vaikeuttanut Venäjän tilannetta ja kuinka tämä kansalaissota kietoutuu yhteen useiden sotien kanssa. Marxilaiset eivät ole milloinkaan unohtaneet, että väkivalta tulee kiertämättä liittymään kapitalismin kauttaaltaiseen romahdukseen ja sosialistisen yhteiskunnan syntymiseen. Ja tuo väkivalta tulee muodostamaan maailmanhistoriallisen kauden, kokonaisen aikakauden mitä erilaisimpia sotia: imperialistisia sotia, kansalaissotia maan rajojen sisällä, kumpiakin yhdessä, kansallisia sotia, sellaisten kansallisuuksien vapaussotia, joita polkevat niiden imperialististen suurvaltojen erilaiset yhdistelmät, jotka suurten valtiokapitalististen sekä sotilaallisten trustien ja syndikaattien kaudella kuuluvat ehdottomasti tiettyihin liittoihin. Tämä kausi — jättiläismäisten romahdusten, laajojen sotilaallisten väkivaltaratkaisujen ja kriisien aikakausi on

alkanut, me näemme sen selvästi, se on vasta alkua. Siksi meillä ei ole syytä heittää pois kaikkea sitä, mikä koskee yleensä tavaratuotannon ja yleensä kapitalismin luonnehtimista. Me olemme nyt toteuttaneet ensimmäiset toimenpiteet ravistaaksemme kapitalismin kokonaan hartioltamme ja aloittaaksemme sosialismiin siirtymisen. Emme tiedä emmekä voikaan tietää, miten monta siirtymisvaihetta tulee vielä olemaan sosialismiin johtavalla tiellä. Se riippuu siitä, milloin alkaa täydessä mitassaan Euroopan sosialistinen vallankumous, siitä, miten helposti, miten nopeasti tai hitaasti se selviytyy vihollisistaan ja lähtee kulkemaan sosialistisen kehityksen tasaista tietä. Sitä emme tiedä, mutta marxilaisen puolueen ohjelman täytyy perustua ehdottoman tarkasti todettuihin tosiasioihin. Vain siinä on ohjelmamme, vallankumouksen kaikissa käänteissä vahvistusta saaneen ohjelmamme voima. Marxilaisten on rakennettava ohjelmansa vain tälle pohjalle. Meidän on lähdeävä ehdottoman tarkasti todetuista tosiasioista, joiden sisältönä on se, että vaihdon ja tavaratuotannon kehityksestä koko maailmassa on tullut vallitseva historiallinen ilmiö, että tämä kehitys on johtanut kapitalismiin ja kapitalismi on kehittynyt imperialismiksi — se on ehdottoman eittämätön tosiasia ja se on ennen kaikkea todettava ohjelmassa. Ja että tämä imperialismi on alkuna yhteiskunnallisen vallankumouksen aikakaudelle, se on myös tosiasia, joka on meille selvä ja joka meidän on sanottava selvästi. Todetessamme tämän tosiasian ohjelmassamme me kohotamme koko maailman nähden yhteiskunnallisen vallankumouksen soihdun, emme ainoastaan agitaatiopuheen mielessä, vaan kohotamme sen uutena ohjelmana sanoen Länsi-Euroopan kaikille kansoille: „Tässä se, mitä me teidän kanssanne olemme saaneet tietää kapitalistisen kehityksen kokemuksesta. Sellainen tuo kapitalismi oli, sillä tavalla se tuli imperialismiin ja tässä on se yhteiskunnallisen vallankumouksen aikakausi, joka on alkamassa ja jossa ensimmäinen osa ajan kannalta katsoen on langennut meille”. Me esitämme kaikille sivistysmaille tämän manifestin, joka on oleva muutakin kuin tulinen kutsu ja joka on ehdottoman tarkasti perusteltu ja johdettu kaikkien sosialististen puolueiden tunnustamista tosiasioista. Sitä selvemmäksi tulee vastakohtaisuus nyt sosialismin pettäneiden puolueiden taktiikan ja niiden

teoreettisten suuntaviivojen välillä, jotka me kaikki hyväksymme ja jotka ovat imeytyneet jokaisen valvutuneen työläisen tietoisuuteen: kapitalismin kehitys ja sen muuttuminen imperialismiksi. Imperialististen sotien aattona pidetyt Chemnitzin ja Baselin edustajakokoukset luonnehtivat päätöslauselmissaan imperialismia sillä tavalla, että tämän luonnehdinnan ja sosialipetturien nykyisen taktiikan välinen vastakohtaisuus on erittäin ilmeinen⁵⁴. Sen vuoksi meidän täytyy toistaa tämä perusasia, jotta voisimme osoittaa mahdollisimman selvästi Länsi-Euroopan työtätekeville joukoille, mistä heidän johtajiaan syytetään.

Siinä onkin se tärkein, minkä vuoksi pidän tällaista ohjelmarakennelmaa teoreettisesti ainoana oikeana. Se, että halutaan heittää pois tavaratuotannon ja kapitalismin luonnehdinta aivan kuin jokin vanha kama, ei johdu tapahtumien historiallisesta luonteesta, sillä emme ole päässeet kapitalismista sosialismiin siirtymisessä ensimmäisiä askelmia pitemmälle, ja meidän siirtymistämme vaikeuttavat sellaiset Venäjän erikoisuudet, joita useimmissa sivistysmaissa ei ole. Niinpä siis ei ole ainoastaan mahdollista, vaan myös väistämätöntä, että Euroopassa nuo siirtymisvaiheet tulevat olemaan toisenlaisia; ja siksi on teoreettisesti väärin keskittää kaikki huomio niihin kansallisiin erikoislaatuisiin siirtymisaskelmiin, jotka ovat meille välttämättömiä, mutta jotka Euroopassa saattavat tulla tarpeettomiksi. Meidän on aloitettava tavaratuotannon kehityksen yleisestä perustasta, siirtymisestä kapitalismiin ja kapitalismin muuttumisesta imperialismiksi. Siten me teoreettisesti otamme, lujitamme asemat, joista meitä ei voi lyödä pois kukaan, joka ei ole pettänyt sosialismia. Siitä tehdään yhtä väistämätön johtopäätös: yhteiskunnallisen vallankumouksen aikakausi alkaa.

Me teemme sen pysyen ehdottomasti todettujen tosiasiaihin pohjalla.

Edelleen tehtävänäemme on luonnehtia neuvostotyyppistä valtiota. Tästä kysymyksestä olen koettanut esittää teoreettiset katsomukseni kirjassa „Valtio ja vallankumous”*. Minusta tuntuu, että Länsi-Euroopassa vallinnut virallinen sosialismi oli vääristellyt äärettömästi marxilaista käsitystä valtiosta, minkä seikan neuvostovallankumous ja Neuvos-

* Ks. Teokset, 25. osa, ss. 385—497. *Toim.*

tojen perustaminen Venäjällä on erinomaisen havainnollisesti vahvistanut. Meidän Neuvostoissamme on vielä hyvin paljon karkeaa, keskentekoista, se on epäilemätöntä, se on selvää jokaiselle niiden työtä seuranneelle, mutta se, mikä niissä on tärkeää, historiallisesti arvokasta, mikä niissä on askel eteenpäin sosialismin yleismaailmallisessa kehityksessä, on se, että niiden ominaisuudessa on luotu uusi valtiotyyppi. Pariisin Kommuunissa sitä kesti muutaman viikon, yhdessä kaupungissa eikä silloin tajuttu mitä tehtiin. Kommuuni oli käsittämätön niille, jotka sitä loivat, ne loivat heränneiden joukkojen nerokkaan vaiston pohjalla, eikä Ranskan sosialistien yksikään ryhmä tajunnut sitä, mitä se teki. Me elämme oloissa, jolloin sen ansiosta, että takanamme on Pariisin Kommuuni ja Saksan sosialidemokratian monivuotinen kehitys, voimme nähdä selvästi sen, mitä teemme luodessamme Neuvostovaltaa. Huolimatta kaikesta siitä karkeudesta ja kurinalaisuuden puutteesta, mitä Neuvostoissa on ja mikä on maamme pikkuporvarillisen luonteen perua, kaikesta tuosta huolimatta kansanjoukot ovat luoneet uuden valtiotyypin. Se ei ole ollut pystyssä viikkoja, vaan kuukausia, ei yhdessä kaupungissa, vaan äärettömän suuressa maassa, jossa on useampia kansakuntia. Tätä tyyppiä oleva Neuvostovalta on osoittanut voimansa, kun se on levinnyt joka suhteessa niin erikoiseen maahan kuin Suomeen, missä ei ole neuvostoja, mutta valtiovallan tyyppi on tässäkin tapauksessa uusi, proletaarinen. Se on todistus siitä, mikä on teoreettisesti kiistatonta, nimittäin että Neuvostovalta on uusi valtiotyyppi ilman byrokratiaa, ilman poliisia, ilman vakinaista armeijaa, valtiotyyppi, jossa porvarillinen demokratismi on vaihdettu uuteen demokratiaan, sellaiseen demokratiaan, joka nostaa esiin työtätekevien joukkojen etujoukon ja tekee näistä työtätekevistä joukoista sekä lain säätäjän että täytäntönnäpänin kuin myös sotilaallisen suojan, ja luo koneiston, joka pystyy uudestikasvattamaan joukot.

Venäjällä tämä työ on vasta aloitettu ja aloitettu huonosti. Kun me käsitämme, mitä huonoa on aloittamassamme työssä, niin me poistamme tuon huonon, jos historia antaa meille tilaisuuden työskennellä tämän Neuvostovaltan hyväksi vähänkin kohtalaisen ajan. Siksi minusta tuntuu, että uudentyypisen valtion luonnehtimisella pitää olla huomattava sija ohjelmassamme. Valitettavasti jouduimme

nyt työskentelemään ohjelman parissa hallitustyön ohella, sellaisessa uskomattomassa kiireessä, ettemme voineet edes kutsua koolle valiokuntaamme emmekä laatia virallista ohjelmaluonnosta. Se, mikä edustajatovereille on jaettu, kantaa vain hahmotelman * nimeä, ja jokainenhan sen huomaa selvästi. Siinä on omistettu Neuvostovaltaa koskevalle kysymykselle melko suuri sija, ja minusta tuntuu, että siitä pitäisi ilmetä myös ohjelmamme kansainvälinen merkitys. Minusta tuntuu, että olisi kovin virheellistä, jos rajoittaisimme vallankumouksemme kansainvälisen merkityksen kehotussanoihin, tunnuksiin, mielenosoituksiin, julistuksiin j.n.e. Se ei riitä. Meidän on näytettävä Euroopan työläisille konkreettisesti, mihin olemme ryhtyneet, miten olemme ryhtyneet, miten se on ymmärrettävä, ja se panee heidät ajattelemaan konkreettisesti kysymystä, miten sosialismi on saavutettavissa. Silloin he saavat nähdä: venäläiset käyvät käsiksi hyvään asiaan, ja jos he käyvät siihen huonosti, niin me teemme sen paremmin. Sen vuoksi on annettava mahdollisimman paljon konkreettista aineistoa ja sanottava, mitä uutta olemme yrittäneet luoda. Neuvostovalta on uusi valtiotyyppi; koettakaamme kuvata sen tehtäviä ja rakennetta, koettakaamme selittää, miksi se on uuden tyyppistä demokratiaa, jossa on niin paljon kaoottista ja sekavaa ja mikä muodostaa sen elävän sielun — vallan siirtyminen työtätekeville, riiston ja lannistamiskoneiston poistaminen. Valtio on lannistamiskoneisto. Lannistettava on riistäjät, mutta niitä ei voida lannistaa poliisin avulla, niitä voivat lannistaa vain itse kansanjoukot, koneiston täytyy olla yhteydessä joukkoihin, sen täytyy Neuvostojen tavoin edustaa joukkoja. Neuvostot ovat paljon lähempänä joukkoja, ne tekevät mahdolliseksi olla lähempänä joukkoja, ne luovat suurempia mahdollisuuksia näiden joukkojen kasvattamiseksi. Me tiedämme mainiosti, että venäläinen talonpoika pyrkii oppimaan, mutta me haluamme, että hän oppisi omasta kokemuksestaan eikä kirjoista. Neuvostovalta on koneisto, se on koneisto, joka pyrkii saamaan joukot heti opiskelemaan valtion hallintaa ja tuotannon järjestämistä yleiskansallisessa mitassa. Se on tavattoman vaikea tehtävä. Historian kannalta on tärkeää se, että käymme käsiksi tuon tehtävän ratkaisemiseen, emmekä ratkaise sitä

* Ks. tätä osaa, ss. 136—141. *Toim.*

ainoastaan meidän, yhden maan näkökannalta, vaan myös kutsumme avuksi Euroopan työläisiä. Meidän on selitettävä ohjelmaamme konkreettisesti juuri tältä yleiseltä näkökannalta. Siksi se mielestämme onkin Pariisin Kommuunin tien jatkamista. Siksi olemmekin varmoja, että lähdettyään tuolle tielle Euroopan työläiset voivat auttaa meitä. He voivat tehdä paremmin sen, mitä me teemme, ja sitä paitsi painopiste siirtyy muodolliselta kannalta katsoen konkreettisiin oloihin. Kun vanhaan aikaan sellainen vaatimus kuin kokoontumisoikeuden takaaminen oli hyvin tärkeä, niin meidän näkökannamme kokoontumisoikeuteen on sellainen, ettei nyt kukaan saa ehkäistä kokouksia, ja Neuvostovallan pitää vain turvata kokoussali. Porvaristolle on tärkeätä julistaa laajakantoisesti yleisiä periaatteita: „Kaikilla kansalaisilla on oikeus kokoontua, mutta kokouksia paljaan taivaan alla, huoneistoja emme teille anna”. Me taas sanomme: „Vähemmän korulauseita ja enemmän asiaa”. On otettava pois palatsit — eikä vain Taurian palatsia, vaan monet muutkin, — mutta kokoontumisoikeudesta olemme vaiti. Ja sitä on sovellettava demokraattisen ohjelman kaikkiin muihin kohtiin. Meidän itsemme on käytävä oikeutta. Kaikkien kansalaisten on osallistuttava oikeudenkäyntiin ja maan hallintaan. Meille on tärkeää, että ehdottomasti kaikki työtätekevät saadaan mukaan valtion hallintaan. Se on tavattoman vaikea tehtävä. Mutta vähemmistö — puolue — ei voi ottaa käytäntöön sosialismia. Sen voivat ottaa käytäntöön kymmenet miljoonat, kun ne itse oppivat tekemään sen. Me pidämme ansionamme sitä, että pyrimme auttamaan joukkoja käymään siihen käsiksi viipymättä eikä opettelemaan sitä kirjoista ja luennoista. Jos siis esitämme nämä tehtävämmä konkreettisesti ja selvästi, niin siten sysäämme koko Euroopan kansanjoukot pohtimaan tuota kysymystä ja asettamaan sen käytännössä. Mahdollisesti teemme huonosti sen, mitä pitää tehdä, mutta me osoitamme joukoille, mitä niiden pitää tehdä. Ellei se, mitä vallankumouksemme tekee, ole sattuma — siitä olemme varmasti vakuuttuneita, — ellei se ole puolueemme päätöksen tulos, vaan jokaisen sellaisen vallankumouksen tulos, jota Marx nimitti kansanvallankumoukseksi, s.o. sellaiseksi vallankumoukseksi, jonka suorittavat kansanjoukot itse omien tunnustensa, omien tavoitteidensa toteuttamiseksi eivätkä

toistaakseen vanhan porvarillisen tasavallan ohjelmaa,— jos asetamme kysymyksen tällä tavalla, niin saavutamme kaikkein oleellisimman. Nyt tulemmekin siihen kysymykseen, onko poistettava ero maksimi- ja minimiohjelman väliltä. On ja ei ole. Minä en pelkää tuon eron poistamista, sillä sitä näkökantaa, joka oli olemassa vielä kesällä, ei nyt voi olla. Sanoin „aikaista” silloin, kun emme olleet vielä ottaneet valtaa käsiimme, mutta nyt, kun olemme ottaneet tämän vallan käsiimme ja käyttäneet sitä, ei se ole aikaista *. Meidän on nyt laadittava vanhan ohjelman tilalle uusi Neuvostovallan ohjelma eikä ole lainkaan kieltäydyttävä käyttämästä porvarillista parlamentarismia. Jos luullaan, ettei meitä heitetä takaisin, niin se on utopiaa.

Historiallisesti ei voida kieltää sitä, että Venäjä on luonut Neuvostotasavallan. Me sanomme, että jokaisen takaisinheiton sattuessa emme kieltäydy käyttämästä porvarillista parlamentarismia — jos vihamieliset luokkavoimat pakottavat meidät siirtymään noihin vanhoihin asemiin,— mutta samalla alamme kulkea sitä kohti, mistä on jo kokemusta, Neuvostovaltaa kohti, neuvostotyyppistä valtiota, Pariisin Kommuunin tyyppistä valtiota kohti. Se on sanottava ohjelmassa. Minimiohjelman asemesta otamme käytäntöön Neuvostovallan ohjelman. Uutta tyyppiä olevan valtion luonnehdinnalla pitää olla huomattava sija ohjelmassamme.

On selvää, ettemme me nyt voi laatia ohjelmaa. Meidän on muotoiltava sen peruslähtökohdat ja jätettävä ne valio-kuntaan tahi Keskuskomiteaan perusteesten laatimista varten. On yksinkertaisempikin keino: ohjelma voidaan laatia sen Brest-Litovskin konferenssia koskevan päätöslauselman pohjalla, jossa teesit on jo muotoiltu **. Venäjän vallankumouksen kokemuksen pohjalla on vastaavasti luonnehdittava Neuvostovalta ja sitten esitettävä käytännössä suoritettavat uudistukset. Mielestäni on tällöin historiaa koskevassa osassa mainittava, että nyt on jo aloitettu maan ja tuotannon pakkoluovutus. Me asetamme tässä konkreettiseksi tehtäväksi kulutuksen järjestelyn ja pankkien yleistämisen, niiden muuttamisen sellaisten, koko maata käsittävien valtionvirastojen verkostoksi, jotka huolehtivat yhteiskunnallisesta kirjanpidosta, tilinpidosta ja valvon-

* Ks. Teokset, 26. osa, ss. 151—155. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, ss. 102—103. *Toim.*

nasta, jonka väestö itse on ottanut käytäntöön ja joka on sosialismin uusien askelten perustana. Mielestäni tämä osa, kaikkein vaikein osa, on muotoiltava Neuvostovaltamme konkreettisten tarpeiden muodossa — mitä me haluamme nyt viipymättä tehdä, minkälaisia uudistuksia aiomme suorittaa pankkipolitiikan alalla, tuotteiden tuotannon järjestämisen alalla, vaihdon, tilinpidon ja valvonnan järjestämiseksi, työvelvollisuuden käytäntöönottamiseksi j.n.e. Kun saamme tilaisuuden, niin täydennämme, millaisia toimenpiteitä, pienempiä tai suurempia toimenpiteitä olemme tässä suhteessa toteuttaneet. Tällöin on ehdottoman täsmällisesti ja selvästi osoitettava, mitä olemme panneet alulle, mitä emme ole vieneet päätökseen. Jokainen meistä tietää mainiosti, että suuri osa siitä, mitä olemme panneet alulle, on keskeneräistä. Hituistakaan liioittelematta, aivan objektiivisesti ja tosiasioihin perustuen meidän on sanottava ohjelmassa siitä, mitä on olemassa, ja siitä, mitä aiomme tehdä. Me osoitamme tuon totuuden Euroopan proletariaatille ja sanomme: tämä on tehtävä, jotta he puolestaan sanoisivat: sen ja sen venäläiset tekevät huonosti, me teemme paremmin. Ja kun tuo pyrkimys saa mukaansa joukot, on sosialistinen vallankumous voittamaton. Kaikkien silmin nähden on käynnissä imperialistinen sota, joka on läpeensä ryöstösotaa. Se on paljastettava, sota on selitettävä imperialistien liitoksi sosialistista liikettä vastaan. Siinä ne yleiset näkökohdat, jotka olen katsonut tarpeelliseksi esittää teille ja joiden perusteella teen käytännöllisen ehdotuksen, että nyt vaihdettaisiin mielipiteitä tähän kysymykseen liittyvistä tärkeimmistä katsantokannoista ja sen jälkeen mahdollisesti muotoiltaisiin joitain perusteesejä jo täällä, mutta nyt, jos asia katsotaan vaikeaksi, luovuttaisiin siitä ja jätettäisiin ohjelmakysymys Keskuskomiteaan tai erikoiseen valiokuntaan, jonka tehtäväksi annetaan käytettävissämme olevien aineistojen ja edustajakokouksen pika-kirjoitteiden tai yksityiskohtaisten sihteerinmerkintöjen perusteella laatia puolueen ohjelma, puolueen, jonka on heti muutettava nimensä. Luullakseni me voimme sen nykyään tehdä ja käsittääkseni kaikki ovat samaa mieltä siitä, että koska tapahtumat ovat yllättäneet meidät silloin, kun ohjelmamme on niin keskeneräinen toimittamisen kannalta, niin nyt ei voida mitään muuta tehdä. Olen varma siitä, että muutamassa viikossa teemme sen. Meillä on riittävästi

teoreettisia voimia puolueemme kaikissa virtauksissa laa-
fiaksemmie muutamassa viikossa ohjelman. Siihen saattaa
tietenkin tulla paljon virheellistä, puhumattakaan sana-
muodollisista ja tyylillisistä epätarkkuuksista, sillä meillä
ei ole käytettävänäme kuukausia tehdäksemme tätä työtä
rauhassa, niinkuin toimitustyö vaatii.

Kaikki nämä virheet me korjaamme työmme kulussa täy-
sin varmoina siitä, että annamme Neuvostovallalle mah-
dollisuuden toteuttaa tuon ohjelman. Kun muotoilemme
täsmällisesti ja totuudenmukaisesti ainakin sen, että
Neuvostovalta on uudentyyppinen valtio, proletariaatin dik-
tatuurin muoto, että demokratialle olemme asettaneet
uudenlaiset tehtävät, että sosialismin tehtäviä emme ole
ilmaisseet yleisten abstraktisten sanojen „pakkoluovutta-
jien pakkoluovuttaminen” muodossa, vaan sellaisina kon-
kreettisina tehtävinä kuin pankkien kansallistaminen⁵⁵
ja maan kansallistaminen,— niin se juuri onkin ohjelman
oleellinen osa.

Maakysymystä on muutettava siihen suuntaan, että meillä
on alettu toteuttaa toimenpiteitä, jotka osoittavat, kuinka
pientalonpoikaisto, joka haluaa asettua proletariaatin puo-
lelle, haluaa auttaa sitä sosialistisen vallankumouksen suo-
rittamisessa, kuinka se kaikista ennakkoluuloistaan, kai-
kista vanhoista katsomuksistaan huolimatta on ottanut
käytännölliseksi tehtäväkseen siirtyä sosialismiin. Emme
tyrkytä tätä muille maille, mutta tämä on tosiasia. Talon-
poikaisto on osoittanut teoissa eikä sanoissa, että se haluaa
auttaa ja että se auttaa valtiovallan vallannutta prole-
tariaattia sosialismin toteuttamisessa. Suotta meistä puhu-
taan sellaista, että me haluamme väkivakolla ottaa käy-
täntöön sosialismin. Me jaamme maan oikeudenmukai-
sesti, pääasiassa pientalouden kannalta katsoen. Tällöin
annamme etusijan kommuuneille ja suurille työartteleille.
Kannatamme viljakaupan monopolisointia. Kannatamme —
niin sanoi talonpoikaisto — pankkien ja tehtaiden pakko-
luovutusta. Olemme valmiit auttamaan työläisiä socialis-
min toteuttamisessa. Mielestäni maan sosialisoinnista
annettu peruslaki on julkaistava kaikilla kielillä. Tuo jul-
kaiseminen järjestetään, ellei sitä jo ole tehtykin⁵⁶.
Tämän ajatuksen sanomme konkreettisesti ohjelmassa; se
on ilmaistava teoreettisesti, loittonematta askeltakaan kon-
kreettisesti todetuista tosiasioista. Lännessä se toteutuu

toisella tavalla. Mahdollisesti teemme virheitä, mutta toivomme, että Lännen proletariaatti oikaisee ne. Ja käännyimme Euroopan proletariaatin puoleen pyytäen siltä apua työssämme.

Ohjelmamme voimme näin muodoin laatia muutamassa viikossa, ja virheet, joita teemme, korjaa elämä, me itse korjaamme ne. Nuo kaikki virheet ovat kevyitä kuin höyhen verrattuna niihin myönteisiin tuloksiin, jotka saavutamme.

10

PÄÄTÖSLAUSELMA PUOLUEEN NIMEN
JA PUOLUEOHJELMAN MUUTOKSESTA

Edustajakokous päättää, että puoluetamme (Venäjän sosialidemokraattista bolshevikkien työväenpuoluetta) nimitetään tästä lähtien *Venäjän kommunistiseksi puolueeksi* lisäten sulkumerkeissä „bolshevikit”.

Edustajakokous päättää muuttaa puolueemme ohjelmaa muokkaamalla uuteen asuun teoreettisen osan tai täydentämällä sitä imperialismin ja alkaneen sosialistisen maailmanvallankumouksen aikakauden luonnehdinnalla.

Ohjelmamme poliittisen osan muutoksiin tulee edelleen kuulua mahdollisimman täsmällinen ja seikkaperäinen kuvaus uudesta valtiotyypistä, Neuvostotasavallasta, joka on proletariaatin diktatuurin muoto ja maailman työväenvallankumouksen niiden aikaansaannosten jatkoa, jotka Pariisin Kommuuni pani alulle. Ohjelmassa on sanottava, että puolueemme ei kieltäydy käyttämästä porvarillista parlamentarismiakaan, jos taistelun kulku heittää meidät joksikin aikaa takaisin tuohon vallankumouksemme nyt ohittamaan historialliseen asteeseen. Mutta joka tapauksessa ja kaikissa tilanteissa puolue tulee taistelemaan Neuvostotasavallan — demokratismien kannalta korkeamman valtiotyypin ja proletariaatin diktatuurin muodon, riistäjien ikeen kukistamisen ja niiden vastarinnan nujertamisen muodon — puolesta.

Samassa hengessä ja samaan suuntaan on muokattava ohjelmamme taloudellinen osa, muun muassa agraarisia samoin kuin pedagogisia ynnä muita kysymyksiä käsittelevä osa. Painopisteeksi on otettava se, että luonnehditaan tarkasti Neuvostovaltamme alullepanemat taloudelliset ynnä muut uudistukset ja samalla esitetään konkreettisesti ne lähimmät tehtävät, jotka Neuvostovalta on asettanut

(1)

Съездом подгруппы инициативы
вперед нашей партии (Рос. Д. Петру
Нармио Бонч-Бруевича) Российской
Коммунистической Партии с дова-
рением в словах "Бонч-Бруевич".

Съездом подгруппы инициативы
программу нашей партии, перера-
ботав непрерывно часть или
дополнив ее характерными
инициативами и направив
эту ^{инициативу} социалистическую револю-
цию. Затвердить инициативы
своей частью нашей программы

Ensimmäinen sivu
V. I. Leninin käsikirjoituksesta
„Päätöslauselma puolueen nimen
ja puolueohjelman muutoksesta”.—
Maaliskuu 1918

itselleen ja jotka juontuvat niistä käytännöllisistä toimenpiteistä, jotka olemme jo toteuttaneet pakkoluovuttajien pakkoluovuttamiseksi.

Edustajakokous antaa erikoisen valiokunnan tehtäväksi laatia mahdollisimman joutuin näiden ohjeiden pohjalla puolueemme ohjelma ja vahvistaa se puolueemme ohjelmaksi.

*„Pravda“ № 45,
maaliskuun 9 pnä 1918*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

11

PUOLUEEN OHJELMAN TARKISTUSTA KOSKEVA EHDOTUS
MAALISKUUN 8 pnä (ILLALLA)

Toverit, sallikaa minun esittää päätöslauselmaluonnos, jossa on muotoiltu hiukan toisenlainen ehdotus, joka itse asiassa kuitenkin muistuttaa jossain määrin sitä, mistä edellinen puhuja kertoi. Ehdottaisin edustajakokouksen hyväksyttäväksi seuraavan päätöslauselman. (L u k e e.)*

Toverit, tämän ehdotuksen erikoisuutena on se, että minä tahtoisin aluksi puolustaa ajatustani ohjelman julkaisemisen jouduttamisesta ja antaa suoraan KK:n tehtäväksi julkaista se tai muodostaa erikoinen valiokunta.

Kehitysvauhti on niin huimaava, ettei meidän pidä lykätä asiaa tuonemmaksi. Nykyajan vaikeuksien seurauksena saamme ohjelman, jossa tulee olemaan paljon virheitä, mutta se ei merkitse mitään: seuraava edustajakokous korjaa ne, vaikka se onkin kovin nopeaa ohjelman virheiden korjaamista, mutta elämä kulkee niin nopeasti eteenpäin, että kun on tehtävä joitain korjauksia ohjelmaan, niin teemme ne. Ohjelmamme ei nyt tule rakentumaan niinkään paljon kirjojen pohjalle kuin käytännön perustalle, Neuvostovallan kokemuksen perustalle. Sen vuoksi olen sitä mieltä, että meille on edullisempaa, ettemme esitä maailman proletariaatille tulisia kehoituksia, emme pidä joukkokokouksissa opettavia puheita emmekä hihkuile, vaan esitämme selvän konkreettisen puolueohjelmamme. Tulkoon ohjelmasta vaikka vähemmän tyydyttävä kuin olisi se ohjelma, joka syntyisi, kun sitä käsiteltäisiin useissa valiokunnissa ja vahvistettaisiin edustajakokouksessa.

Haluaisin toivoa, että voimme hyväksyä tämän päätöslauselman yksimielisesti, sillä sivuutin sen erimielisyyden,

* Ks. tätä osaa, ss. 124—125. *Toim.*

josta тов. Buharin mainitsi; muotoilin tämän erimielisyyden sillä tavalla, että jätin kysymyksen avoimeksi. Voimme toivoa, että ellei tapahdu kovin suuria muutoksia, niin olemme tilaisuudessa saamaan uuden ohjelman, josta tulee täsmällinen asiakirja yleisvenäläiselle puolueelle, eikä tule olemaan sitä kamalaa tilannetta, johon jouduin, kun edellisessä edustajakokouksessa eräs vasemmistoon kuuluva ruotsalainen kysyi minulta: „entä mikä on puolueenne ohjelma, samako kuin menshevikeillä?”⁵⁷ Teidän olisi pitänyt nähdä, millainen ilme oli tuon ruotsalaisen kasvoilla, koska hän ymmärsi selvästi, miten tavattoman paljon me olemme menneet edelle menshevikeistä. Tällaista hirvittävää ristiriitaa emme voi kauemmin sietää. Luulen, että asiasta on käytännöllistä hyötyä kansainväliselle työväenliikkeelle, ja se, mitä me saavutamme, on epäilemättä tärkeämpää kuin se, että ohjelmassa on virheitä.

Sen vuoksi kehotankin jouduttamaan tätä asiaa pelkäämättä laisinkaan, että edustajakokous joutuu tekemään ohjelmaan korjauksia.

12

HUOMAUTUS SEN JOHDOSTA, ETTÄ MGELADZE
ON EHDOTTANUT SUURIMPIEN PUOLUEJÄRJESTÖJEN
OSALLISTUMISTA PUOLUEOHJELMAN LAADINTAAN
MAALISKUUN 8 pnä (ILLALLA)

Niissä oloissa, jotka Venäjällä nykyään vallitsevat — kansalaissota, Venäjästä lohkotaan pois osia — se on mahdotonta. On itsestään selvää, että pienimmänkin mahdollisuuden tullen valiokunta, joka tekee korjaukset, painatuttaa aineiston heti ja paikalliset järjestöt voivat kussakin tapauksessa sanoa ja niiden pitää sanoa mielipiteensä, mutta jos muodon vuoksi otetaan tehtäviä, joita tulevaisuudessa ei voida toteuttaa, niin se merkitsee vielä suurempaa lykkäystä kuin on edustajakokous.

13

HUOMAUTUS PUOLUEEN NIMEÄ KOSKEVAA
LARININ KORJausehdotusta VASTAAN ⁵⁸
MAALISKUUN 8 pnä (ILLALLA)

Toverit, olen samaa mieltä tov. Larinin kanssa, että puolueen nimen muuttamista ja työväenpuolue-sanan poistamista siitä tullaan tietenkin käyttämään hyväksi, mutta siitä ei pidä välittää. Jos jokaisen paheen otamme varteen, niin juutumme pikkuseikkoihin. Mehän otamme jälleen vanhan hyvän nimen, joka tunnetaan kaikkialla maailmassa. Me kaikki tunnemme „Kommunistisen puolueen manifestin”, sen tuntee koko maailma, ja eihän korjaus koske sitä, että proletariaatti on ainoa loppuun saakka vallankumouksellinen luokka, että kaikki muut luokat, myös työtätekevä talonpoikaisto, voivat olla vallankumouksellisia vain silloin, kun ne asettuvat proletariaatin katsantokannalle. Se on sellainen perusta, sellainen koko maailmassa tunnettu Kommunistisen manifestin teesi ⁵⁹, ettei siinä voi missään määrin aiheellisia väärinkäsityksiä syntyä, ja epäaiheellisia väärinkäsityksiä, tahallisia vääristelyjä et kuitenkaan ehdi oikomaan. Sen vuoksi onkin otettava jälleen vanha, hyvä, ehdottomasti oikea nimi, joka on näytelty historiallisen osansa kaikkialla maailmassa, kaikissa maissa; nähdäkseni ei ole syytä luopua tuosta parhaasta nimestä.

HUOMAUTUS SITÄ KORJAUSTA VASTAAN,
JONKA PELSHE EHDOTTI PUOLUEEN OHJELMAA KOSKEVAAN
PÄÄTÖSLAUSELMAAN
MAALISKUUN 8 pnä (ILLALLA)

Minusta tuntuu, että edellinen puhuja⁶⁰ on väärässä. Joukot eivät ole lapsia, ne ymmärtävät, että taistelu on tavattoman vakava. Ne ovat nähneet, miten meitä on aikaisemmin heitetty takaisin, esimerkiksi heinäkuussa. Näitä sanoja on mahdoton pyyhkäistä pois. Missään tapauksessa ei pidä antaa käsitystä, ettemme me muka laisinkaan arvosta porvarillisia parlamenttilaitoksia. Ne ovat tavattoman suuri askel eteenpäin aikaisempiin verrattuna. Joten siis pyyhkimällä pois nuo sanat saamme aikaan vaikutelman sellaisesta, mitä ei vielä ole olemassa, nimittäin saavutetun asteen ehdottomasta vankkuudesta. Tiedämme, ettei sitä vielä ole. Se tulee sitten, kun kansainvälinen liike antaa kannatuksensa. Olen valmis pyyhkimään pois sanat „ei missään tapauksessa”, voimme jättää sanat „puolue ei kieltäydy käyttämästä”, mutta emme voi avata tietä puhtaasti anarkistiselle porvarillisen parlamentarismien kieltämiselle. Ne ovat välittömästi toisiinsa liittyviä asteita, jokainen takaisinheitto saattaa palauttaa meidät mainittuun asteeseen. En luule, että se aiheuttaisi joukoissa masennusta. Jos joukoilla ymmärretään poliittisesti aivan sivistymättömiä ihmisiä, niin ne eivät ymmärrä, mutta puolueen jäsenet ja myötämieliset ymmärtävät sen, ymmärtävät, että me emme pidä valloitetuja asemia lopullisesti lujitettuina. Kun me jättiläismäisellä tahdonvoimalla ponnistuksella kehitämme kaikkien luokkien energiaa, lujitamme näitä asemia, niin silloin emme muistele menneisyyttä. Mutta siihen tarvitaan Euroopan tukea. Ja jos nyt sanomme, että voimme työskennellä huonommissa olosuhteissa, niin mitään masennusta joukoissa ei synny.

15

HUOMAUTUKSIA NIITÄ KORJAUKSIA VASTAAN,
JOITA BUHARIN EHDOTTI PUOLUEEN OHJELMAA KOSKEVAAN
PÄÄTÖSLAUSELMAAN ⁶¹
MAALISKUUN 8 pnä (ILLALLA)

I

En voi mitenkään hyväksyä тов. Buharinin korjausehdotusta. Ohjelmassa luonnehditaan imperialismi ja alkanut yhteiskunnallisen vallankumouksen aikakausi. Että yhteiskunnallisen vallankumouksen kausi on alkanut, se on todettu ehdottoman tarkasti. Mitä sitten тов. Buharin haluaa? — Että luonnehdittaisiin täydellisyytensä saavuttanut sosialistinen yhteiskunta, s.o. kommunismi. Siinä hänellä on epätarkkuutta. Olemme nyt ehdottomasti valtion kannalla, mutta kun sanotaan, että on luonnehdittava täydellisyytensä saavuttanut sosialismi, jossa ei ole valtiota, niin siinä ei voi keksiä mitään muuta kuin sen, että silloin toteutuu periaate — jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan. Mutta siihen on vielä pitkä matka, ja jos sanotaan noin, niin se merkitsee, ettei sanota mitään, paitsi sitä, että jalkojen alla on hatara pohja. Loppujen lopuksi siihen päästään, jos päästään sosialismiin. Meille riittää, kun työskentelemme sen hyväksi, mitä olemme sanoneet. Jos saisimme tehdyksi sen, niin se olisi valtava historiallinen ansio. Emme voi luonnehtia sosialismia; millainen sosialismista tulee sitten, kun se saavuttaa täydelliset muotonsa, sitä emme tiedä, sitä emme voi sanoa. Kun sanotaan, että yhteiskunnallisen vallankumouksen kausi on alkanut ja että olemme tehneet sitä ja sitä ja haluamme tehdä sitä ja sitä, niin sen me tiedämme ja sen me sanomme, ja se osoittaa Euroopan työläisille, ettemme me niin sanoakseni ollenkaan liioittele voimiamme: siinä se, mitä olemme alkaneet tehdä ja mitä aiomme vastaisuudessa tehdä. Mutta sitä, millainen tulee olemaan täydellinen sosialismi, sitä emme nyt tiedä. Teoreettisesti, teoreettisissa teoksissa,

artikkeleissa, puheissa, esitelmissä tulemme kehittämään niitä ajatuksia, että Kautsky ei taistele oikealla tavalla anarkisteja vastaan, mutta ohjelmaan emme voi sellaista ottaa, sillä toistaiseksi ei ole olemassa aineistoa sosialismin luonnehdintaa varten. Ei ole vielä tehty niitä tiilikiviä, joista sosialismi ladotaan. Pitemmälle emme voi sanoa mitään, ja on oltava mahdollisimman varovaisia ja tarkkoja. Siinä ja vain siinä tulee olemaan ohjelmamme tenhoava voima. Mutta jos yritämme hiukankin puhua siitä, mitä emme voi tehdä, niin se heikentää ohjelmamme voimaa. Silloin he alkavat epäillä, että ohjelmamme on toiveajattelua. Ohjelmassa on luonnehdittava se, mitä olemme alkaneet tehdä, ja ne vuoronperäiset toimenpiteet, jotka aiomme toteuttaa. Emme voi nyt luonnehtia sosialismia, ja tämä tehtävä on muotoiltu väärin.

II

Koska sanamuotoa ei oltu annettu kirjallisesti, väärinkäsitys on tietenkin mahdollinen. Mutta тов. Buharin ei saanut minua vakuuttumaan. Puolueemme nimi osoittaa riittävän selvästi, että me kuljemme täydellistä kommunismia kohti, että me esitämme sellaisia abstraktisia teesejä, että kukin meistä tulee työskentelemään kykyjensä mukaan ja saamaan tarpeittensa mukaan, ilman mitään sotilaallista valvontaa ja pakotusta. Siitä on nyt liian aikaista puhua. Mene ja tiedä, milloin valtio alkaa kuolla? Siihen mennessä ehdimme pitää enemmän kuin kaksi edustajakokousta voidaksemme sanoa: katsokaa, miten meidän valtiomme kuolee pois. Mutta toistaiseksi se on liian aikaista. Jos julistetaan valtion kuoleminen ennakolta, niin se on historiallista perspektiiviä vastaan rikkomista.

16

PUHE

KESKUSKOMITEAN VAALIA KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ ⁶²
MAALISKUUN 8 pnä (ILLALLA)

Lomov viittasi hyvin sattuvasti puheeseeni, jossa vaadin, että Keskuskomitean pitää pystyä noudattamaan yhdenmukaista linjaa. Se ei merkitse, että Keskuskomiteassa olisi kaikilla sama vakaumus. Sellainen ajattelutapa merkitsisi kahtiajakautumisen edistämistä, siksi kehotinkin edustajakokousta olemaan hyväksymättä tätä julkilausumaa, jotta tovereilla olisi mahdollisuus neuvotella paikallisten järjestöjensä kanssa ja harkita päätöstään. Minäkin olin Keskuskomiteassa sellaisessa asemassa silloin, kun hyväksyttiin se ehdotus, ettei rauhansopimusta pidä allekirjoittaa, ja olin vaiti sulkematta lainkaan silmiäni siltä, etten ota itselleni vastuuta siitä. Jokaisella Keskuskomitean jäsenellä on mahdollisuus kieltäytyä vastuunalaisuudesta eroamatta Keskuskomiteasta ja järjestämättä skandaalia. Tietyissä oloissa, toverit, se on kyllä sallittavaa, joskus se on kiertämätöntäkin, mutta epäilen, että se olisi välttämätöntä nyt, kun on olemassa tällainen Neuvostovaltajärjestelmä, joka antaa meille mahdollisuuden tarkastaa joukkoihin omaamienne yhteyksien lujutta. Olen sitä mieltä, että jos herää kysymys Vinnitshenkosta, niin toverit voivat puolustaa näkökantansa eroamatta Keskuskomiteasta. Jos me olemme vallankumouksellisen sodan valmistelun kannalla ja manöveroinnin kannalla, niin silloin on mentävä Keskuskomiteaan, silloin voidaan sanoa, että erimielisyydet ovat syntyneet alhaalla, silloin meillä on ehdoton oikeus sanoa se. Ei ole pienintäkään vaaraa, että historia sälyttää Uritskin ja Lomovin hartioille vastuun siitä, että he eivät luovu Keskuskomitean jäsenen nimestä. On yritettävä löytää jonkinlainen pidäke, jotta saataisiin pois muodista

Keskuskomiteasta poistuminen. On sanottava, että edustajakokous toivoo, että toverit ilmaisevat eriävän mielipiteensä protestiensä eikä Keskuskomiteasta eroamisen muodossa ja pitäen kiinni tästä ilmoituksestaan eväävät tovereilta oikeuden kieltäytyä ehdokkuudesta ja suorittavat vaalin kehottaen heitä ottamaan ilmoituksensa takaisin.

17

**PAATÖSLAUSELMA SEN JOHDOSTA,
ETTA „VASEMMISTOKOMMUNISTIT” KIELTÄYTYIVÄT
KESKUSKOMITEAN JÄSENYYYDESTÄ**

Edustajakokous on sitä mieltä, että kieltäytyminen Keskuskomitean jäsenyydestä puolueen nykyisen tilan valitessa on erittäin epäsuotavaa, koska tämä kieltäytyminen, joka on yleensä periaatteessa sallimatonta puolueen yhtenäisyyden kannattajille, vaarantaisi tällä kertaa kaksin verroin puolueen yhtenäisyyttä.

Edustajakokous selittää, että jokainen voi ja hänen tulee kieltäytyä vastaamasta niistä Keskuskomitean toimenpiteistä, joita hän ei hyväksy, ei eroamalla Keskuskomiteasta, vaan tekemällä vastaavan ilmoituksen.

Siksi edustajakokous varmana siitä, että neuvoteltuaan joukkojärjestöjen kanssa toverit luopuvat ilmoituksestaan, suorittaa vaalin välittämättä tuosta ilmoituksesta.

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

OHJELMALUONNOKSEN HAHMOTELMA

Otettava pohjaksi laatimani luonnos * (kirjanen, s. 19 ja seur.).

Teoreettinen osa jätettävä, poistettava ensimmäisen osan viimeinen kappale (kirjasen s. 22, alkaen sanoista: „Sen tähden” ja sanoihin: „socialistisen vallankumouksen sisällön” ** saakka, s.o. 5 riviä pois).

Seuraavassa kappaleessa (s. 22), joka alkaa sanoilla: „Tätä tehtävää”, on tehtävä muutos, joka on mainittu kirjoituksessa „Puolueen ohjelman tarkistamisesta”, „Prosveshtsheniije” (№ 1—2, syys- ja lokakuu 1917), s. 93 ***.

Samassa kappaleessa on kahdesti pantava sanan „socialishovinistinen” tilalle:

- (1) „*opportunistinen* ja socialishovinistinen”;
- (2) „toisaalta *opportunistisen* ja socialishovinistisen ja toisaalta proletariaatin vallankumouksellis-internationalistisen taistelun, socialistisen järjestelmän toteuttamisen puolesta käytävän taistelun välillä”.

Edelleen on muutettava kaikki osapuilleen seuraavalla tavalla:

Vuoden 1917 lokakuun 25 (marraskuun 7) päivän vallankumous toteutti Venäjällä proletariaatin diktatuurin, proletariaatin, jota tuki talonpoikaisköyhälistö eli puoliproletaarit.

Tämä diktatuuri asettaa kommunistisen puolueen tehtäväksi Venäjällä suorittaa loppuun saakka, viedä päätökseen

* Puolueen nimi yksinkertaisesti vain „Kommunistinen puolue” (ilman lisäystä „Venäjän”) ja sulkumerkeissä: (bolshevikkien puolue).

** Ks. Teokset, 24. osa, ss. 465—466. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 24. osa, s. 466 ja 26. osa, s. 151. *Toim.*

jo alulle pantu tilanherrojen ja porvariston pakkoluovutus, kaikkien tehtaiden, tuotantolaitosten, rautateiden, pankkien, laivaston ynnä muiden tuotannon ja vaihdon välineiden luovuttaminen Neuvostotasavallan omaisuudeksi;

käyttää kaupunkilaistyöläisten ja köyhien talonpoikien liittoa, joka on jo turvannut maan yksityisomistuksen lakikauttamisen, ja lakia, joka on annettu pientalonpoikaistaloudesta sosialismiin siirtymisen siitä muodosta, jota proletaarien puolelle asettuneen talonpoikaiston nykyaikaiset ideologit nimittävät maan sosialisoinniksi, käyttää niitä siihen, että voitaisiin siirtyä vähitellen, mutta varmasti maan yhteismuokkaukseen ja sosialistiseen suurmaanviljelykseen;

lujittaa ja kehittää edelleen Neuvostojen liittotasavaltaa, paljon korkeampaa ja edistyneempää demokratian muotoa kuin on porvarillinen parlamentarismi, ja ainoaa valtiotyyppeä, joka vastaa — vuoden 1871 Pariisin Kommuunin kokemuksen pohjalla samoin kuin vuosien 1905 ja 1917—1918 Venäjän vallankumousten kokemuksen pohjalla — kapitalismista sosialismiin siirtymisen kautta, s.o. proletariaatin diktatuurin kautta;

käyttää kaikinpuolisesti Venäjällä sytytettyä sosialistisen maailmanvallankumouksen soihtua siihen, että voitaisiin siirtää vallankumous kehittyneimpiin ja ylipäänsä kaikkiin maihin ja samalla paralysoida imperialististen porvarillisten valtioiden yritykset sekaantua Venäjän sisäisiin asioihin tai yhdistyä suoranaiseen taisteluun ja sotaan sosialistista Neuvostotasavaltaa vastaan.

KYMMENEN TEESIA NEUVOSTOVALLASTA

Neuvostovallan lujittaminen ja kehittäminen

On lujitettava ja kehitettävä Neuvostovaltaa, proletariaatin ja talonpoikaisköyhälistön (puoliproletaarien) diktatuurin muotoa, jonka joukkoliike ja vallankumouksellinen taistelu ovat nostaneet esiin ja jonka kokemus on jo tarkastanut.

Lujittaminen ja kehittäminen tarkoittavat sitä, että täytetään (täytetään laajemmassa mitassa, kaikkialla ja suunnitelmamukaisesti) ne tehtävät, jotka kuuluvat historiallisesti tälle valtiovallan muodolle, tälle uudelle valtiotyypille, nimittäin:

(1) yhdistetään ja järjestetään kapitalismin sortamat työtätekevät ja riistetyt joukot ja vain ne, s.o. vain työläiset ja köyhät talonpojat, puoliproletaarit, samalla kun riistäjäluokat ja pikkuporvariston rikkaat edustajat automaattisesti eristetään;

(2) yhdistetään sorrettujen luokkien toimeliain, aktiivisin, valistunein osa, näiden luokkien etujoukko, jonka tulee kasvattaa koko työtätekevä väestö osallistumaan itsenäisesti valtion hallintaan ei teoreettisesti, vaan käytännöllisesti.

(4) (3) Hävitetään parlamentarismi (joka on lakiasäättävän ja toimeenpanevan työn toisistaan erottamista); yhdistetään lakiasäättävä ja toimeenpaneva valtiotoiminta. Sulautetaan yhteen hallinta ja lainsäädäntä.

(3) (4) Saadaan aikaan valtiovalta- ja valtionhallintakoneiston kiinteämpi yhteys joukkoihin kuin mitä se oli aikaisempien demokratismimuotojen vallitessa.

(5) Luodaan työläisten ja talonpoikain aseelliset voimat, jotka eivät ole eristettyjä kansasta (Neuvostot = aseistettuja työläisiä ja talonpoikia). Pannaan alulle koko kansan järjestynyt aseistautuminen eräänä ensimmäisenä askelena koko kansan täydelliseen aseistautuneisuuteen.

(6) Saadaan aikaan täydellisempi demokratismi, koska muodollisuuksia on vähemmän ja vaalien suoritus sekä edustajien poiskutsuminen ovat helpompia.

(7) Otetaan kiinteä (ja välitön) yhteys ammattialoihin ja tuotannollisiin — taloudellisiin yksikköihin (vaalit tehtäissä, paikallisissa talonpoikais- ja käsityöläispiirikunnissa). Tämä kiinteä yhteys antaa mahdollisuuden toteuttaa syvällisiä sosialistisia uudistuksia.

(8) (Kuuluu osittain, ellei kokonaan, edelliseen) — antaa mahdollisuuden poistaa byrokratia, tulla toimeen ilman sitä, panna alulle tämän mahdollisuuden realisointi.

(9) Demokratismikysymyksissä siirretään painopiste porvariston ja proletariaatin, köyhien ja rikkaiden muodollisen tasa-arvoisuuden muodollisesta tunnustamisesta siihen, että työtätekeville ja riistetyille väestöjoukoille voitaisiin turvata mahdollisuus nauttia käytännössä vapaudesta (demokratiasta).

(10) Neuvostovaltiorakennetta kehitetään edelleen siten, että Neuvoston kaikki jäsenet, sen lisäksi, että he osallistuvat Neuvoston kokouksiin, välttämättä osallistuvat vakitui-

sesti valtion hallintaan; — ja edelleen siten, että koko väestö poikkeuksetta vedetään vähitellen osallistumaan neuvosto-organisaatioon (ehdolla, että ollaan työtätekevien järjestöjen alaisia) sekä suorittamaan valtion hallinnan tehtäviä.

Näiden tehtävien täyttäminen vaatii:

a) poliittisella alalla: kehittämään Neuvostotasavaltaa. Neuvostojen paremmuudet („Prosveshtshenije”, ss. 13—14)*; [kuusi pykälää];

neuvostoperustuslain ulottaminen *koko* väestöön *sit*ä *mukaa kuin* riistäjien vastarinta lakkaa;

kansakuntien valtioliitto siirtymämuotona sellaisten työtätekevien *tietoiseen* ja kiinteämpään yhtenäisyyteen, jotka ovat oppineet *vapaaehtoisesti* nousemaan kansallista eripuraisuutta korkeammalle;

riistäjien vastarinnan armoton tukahduttaminen on välttämätöntä; „yleisen” (s.o. porvarillisen) demokratian normit alistetaan palvelemaan tätä tarkoituspäätä, ne antavat sijansa sille:

„Vapaudet” ja demokratia *ei* kaikkia varten, vaan työtätekeviä ja riistettyjä joukkoja *varten* niiden vapauttamiseksi riistosta; riistäjien armoton nujertaminen;

painopiste siirtyy vapauksien muodollisesta *tunnustamisesta* (kuten asianlaita oli porvarillisen parlamentarismin aikana) sen turvaamiseen, että riistäjiä kukistavilla työtätekevillä olisi tosiasiallisesti mahdollisuus *nauttia* vapauksista, esim. kokoontumisvapauden *tunnustamisesta* siirrytään kaikkien parhaiden salien ja huoneistojen *luovuttamiseen* työläisille, sananvapauden *tunnustamisesta* siirrytään kaikkien parhaiden kirjapainojen *luovuttamiseen* työläisille j.n.e.

Näiden „vapauksien” lyhyt luettelo vanhasta minimiohjelmasta.

[Työläisten aseistaminen ja porvariston aseistariisuusminen].

Neuvostovaltion *kautta* tapahtuva siirtyminen valtion asteittaiseen hävittämiseen vetämällä järjestelmällisesti yhä suurempi määrä kansalaisia ja sitten *poikkeuksetta*

* Ks. Teokset, 26. osa, s. 84. *Toim.*

kaikki kansalaiset mukaan kantamaan välittömästi ja *joka päivä* osansa valtion hallinnan taakasta.

b) Taloudellisella alalla:

Sosialistinen tuotannon järjestäminen koko valtion mittassa: johtotehtäviä hoitavat *työväen järjestöt* (ammattiliitot, tehdaskomiteat j.n.e.) yleisen johdon kuuluessa Neuvostovallalle, joka yksistään on *suvereeninen*.

Samoin — kulkulaitos ja jako (ensin valtion „kauppa”-monopoli, sitten „kaupankäynnin” vaihtaminen, täydellinen ja lopullinen vaihtaminen suunnitelmanmukaisesti järjestettyyn *jakoon* kauppa- ja teollisuuslaitosten toimihenkilöiden liittojen kautta, Neuvostovallan johdolla).

— *Koko* väestön pakollinen yhdistäminen kulutus- ja tuotantokommuuneihin.

Lakkauttamatta (väliaikaisesti) rahaa ja kieltämättä erillisiltä perheiltä erinäisten osto- ja myyntitoimitusten suorittamista meidän on ennen kaikkea tehtävä lain nojalla pakolliseksi se, että kaikki tällaiset toimitukset suoritetaan kulutus- ja tuotantokommuunien kautta.

— On viipymättä ryhdyttävä toteuttamaan täydellistä ja yleistä työvelvollisuutta ulottaen mitä varovaisimmin ja vähitellen sen oman taloutensa varassa ja palkkatyötä käyttämättä elävään pientalonpoikaistoon;

ensimmäisenä toimenpiteenä, ensimmäisenä askelena yleiseen työvelvollisuuteen tulee olla kulutus- ja työkirjojen (budjettikirjojen) käytäntöönottaminen (pakollinen käytäntöönottaminen) kaikkia rikkaita varten (= henkilöitä varten, joiden tulot kuukaudessa tekevät yli 500 rpl., sitten palkkatyötä käyttävien tuotantolaitosten omistajia varten, palvelusväkeä käyttäviä perheitä varten j.n.e.).

Osto ja myynti on sallittavaa muutenkin kuin oman kommuunin kautta (matkoilla oltaessa, toreilla j.n.e.), mutta tästä toimituksesta (jos se ylittää tietyn summan) on ehdottomasti tehtävä merkintä kulutus- ja työkirjaan.

— Pankkitoiminnan täydellinen keskittäminen valtion käsiin ja koko rahankierron ja kauppavaihdon keskittäminen pankkeihin. Juoksevien pankkitilien yleinen avaaminen: vähitellen siirrytään siihen, että ensin maan suurimmat ja sitten *kaikki* taloudet avaavat välttämättä juoksevat tilinsä pankissa. Rahat on säilytettävä ehdottomasti pankeissa ja rahansiirrot suoritettava *vain* pankkien kautta.

— Koko tuotantoa ja tuotteiden jakoa koskevan tilinpidon ja valvonnan yleistäminen, jota paitsi tätä tilinpitoa ja valvontaa harjoittavat ensin työväen järjestöt ja sitten *poikkeuksetta* koko väestö.

— Maan erilaisten (kaikkien) kulutus- ja tuotantokommuunien välisen kilpailun järjestäminen, jonka tarkoituksena on kohottaa jatkuvasti järjestyneisyyttä, kuria ja työn tuottavuutta, siirtyä korkeampitasoiseen konetekniikkaan, säästää työtä ja tuotteita, lyhentää vähitellen työpäivää 6-tuntiin vuorokaudessa ja tasoittaa *kaikki* työpalkat *kaikilla* ammattialoilla ja kaikissa kategorioissa.

— Jatkuvia, järjestelmällisiä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on (siirtyä Massenspeisung'iin*) ottaa perheiden yksilöllisen taloudenhoidon tilalle suurten perhe ryhmien yhteisruokailu.

Pedagogisella alalla

entiset pykälät, plus.

Finanssialalla

välillisten verojen vaihtaminen progressiiviseen tulo- ja omaisuusveroon sekä (tietynsuuruisen) tulon poisvetämiseen valtion monopoleilta. Tähän liittyy viljan ja muiden elintarvikkeiden luovuttaminen luontoismuodossa työläisille, jotka valtion toimeksiannosta suorittavat tiettyä yhteiskunnalle välttämätöntä työtä.

KANSAINVALINEN POLITIIKKA

Ensinnäkin edistyneiden maiden sosialistisen proletariaatin vallankumouksellisen liikkeen tukeminen.

Propaganda. Agitaatio. Veljeily.

Säälimätön taistelu opportunistia ja sosialishovinismia vastaan.

Ylipäänsä kaikkien maiden ja varsinkin siirtomaiden ja riippuvaisten maiden demokraattisen ja vallankumouksellisen liikkeen tukeminen.

Siirtomaiden vapautus. Valtioliitto siirtymämuotona vapaaehtoiseen yhteenliittymiseen.